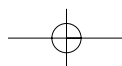
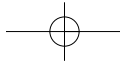


Απολογισμός του έργου ανά Κύκλο δραστηριότητας

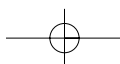
5. ΚΥΚΛΟΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

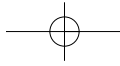
1. ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΙ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ
2. ΓΕΝΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ
3. ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ – ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ
 - 3.1 ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
 - 3.2 ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗ ΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΤΗΣ «ΠΡΩΤΗΣ ΓΡΑΜΜΗΣ» ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ
 - 3.3 ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΩΝ ΑΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ
 - 3.4 Η ΦΟΙΤΗΣΗ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΑΙΔΙΩΝ ΡΟΜΑ ΠΟΥ ΖΟΥΝ ΣΕ ΚΑΤΑΥΛΙΣΜΟΥΣ ΚΑΙ Η ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ ΤΟΥΣ
 - 3.5 ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ
 - 3.6 ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΟΥ ΡΟΛΟΥ ΤΩΝ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΤΑ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΑ
 - 3.7 Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
 - 3.8 ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΩΝ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΚΑΙ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΩΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ
 - 3.9 ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΘΕΣΜΩΝ ΤΗΣ ΑΝΑΔΟΧΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΠΟΘΕΣΙΑΣ
 - 3.10 ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΣΥΝΟΔΕΥΤΟΥΣ ΑΛΛΟΔΑΠΟΥΣ ΑΝΗΛΙΚΟΥΣ
 - 3.11 Η ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΚΑΙ Η ΙΣΟΤΙΜΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
 - 3.12 Η ΕΜΠΕΔΩΣΗ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΣΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΑΙ Η ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗ ΛΗΨΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ
 - 3.13 ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΑΣ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ
 - 3.14 ΜΜΕ ΚΑΙ ΑΝΗΛΙΚΟΙ
 - 3.15 ΠΑΙΔΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ
 - 3.16 ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΝΕΑΝΙΚΗΣ ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ
4. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΣΗΜΑΝΤΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ
 - 4.1 ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
 - 4.1.1 Ένταξη παιδιών Ρομά στην υποχρεωτική εκπαίδευση





- 4.1.2 Αποχή παιδιού με αναπηρία από την υποχρεωτική εκπαίδευση
- 4.1.3 Ασφάλεια σχολικού περιβάλλοντος
- 4.2 ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΥΓΕΙΑ – ΨΥΧΙΚΗ ΥΓΕΙΑ
- 4.2.1 Δυσλειτουργία της Μονάδας Επειγόντων Περιστατικών του Παιδοψυχιατρικού Νοσοκομείου Αττικής
- 4.2.2 Άρνηση ανηλίκου για φρόνιση και κοινωνική απόσυρση
- 4.3 ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ
- 4.3.1 Ασφαλιστική κάλυψη τέκνου εκτός γάμου
- 4.4 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΠΟ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ
- 4.4.1 Άσκηση σωματικής βίας και σεξουαλική παρενόχληση στην οικογένεια
- 4.4.2 Ενδοοικογενειακή βία
- 4.5 ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΠΟΥ ΔΕΝ ΖΕΙ ΜΕ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΤΟΥ ΣΕ ΚΑΤΑΛΛΗΛΗ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ
- 4.5.1 Συνθήκες λειτουργίας της Παιδόπολης Νεάπολης Λασιθίου
- 4.6 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ
- 4.6.1 Προστασία ασυνόδευτων αλλοδαπών ανηλίκων
- 4.7 ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ
- 4.7.1 Επικοινωνία του παιδιού με τον γονέα με τον οποίο δεν ζει
- 4.8 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΑΠΟ ΤΑ ΜΜΕ
- 4.8.1 Παραβίαση του ιδιωτικού βίου και προβολή της προσωπικότητας ανηλίκων από τα ΜΜΕ





5. ΚΥΚΛΟΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

1. ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΙ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ

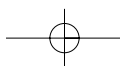
Ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού έχει αναλάβει από το 2003 την άσκηση των καθηκόντων του Συνηγόρου του Παιδιού στο πλαίσιο της ανεξάρτητης αρχής του Συνηγόρου του Πολίτη. Η αποστολή του Συνηγόρου του Παιδιού, σύμφωνα με τις προβλέψεις του Ν. 3094/2003, συνίσταται στην προάσπιση και την προαγωγή των δικαιωμάτων των παιδιών, δηλαδή όλων των προσώπων που δεν έχουν συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας τους. Κατά τη διάρκεια του 2006, η δράση του Συνηγόρου του Παιδιού εδραιώθηκε και έγινε ευρύτερα γνωστή μέσα από ιδιαίτερης σημασίας δημόσιες παρεμβάσεις.

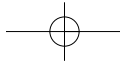
Ο Συνήγορος του Παιδιού εμφανίζει την ιδιαιτερότητα ότι η αρμοδιότητά του, με βάση τον νόμο, εκτείνεται στο πεδίο όλων των δικαιωμάτων του παιδιού τόσο στον δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα. Ωστόσο, η θεσμική του παρέμβαση αφορά κυρίως στις ευθύνες της πολιτείας απέναντι στα παιδιά, στο πλαίσιο της εφαρμογής του Συντάγματος, της Διεθνούς Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού (ΔΣΔΠ) και της εθνικής νομοθεσίας. Τόσο κατά την εξέταση συγκεκριμένων υποθέσεων παραβιάσεων δικαιωμάτων ανηλίκων όσο και στο πλαίσιο ευρύτερων πρωτοβουλιών του για την παρακολούθηση της εφαρμογής των δικαιωμάτων αυτών, ο Συνήγορος του Παιδιού έχει εντοπίσει κάποια κρίσιμα σημεία στον σχεδιασμό, στην οργάνωση και στην υλοποίηση ενεργειών της διοίκησης για τα παιδιά και έχει διατυπώσει θεσμικές προτάσεις για τον σεβασμό και την εφαρμογή των διεθνώς αναγνωρισμένων δικαιωμάτων των ανηλίκων.

Προκειμένου να διαμορφώσει την καλύτερη δυνατή γνώση στο πεδίο της εφαρμογής των δικαιωμάτων του παιδιού, και λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι οι ανήλικοι δεν προσφεύγουν με την ίδια ευκολία στον Συνήγορο του Πολίτη όσο οι ενήλικοι πολίτες, ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού διοργανώνει μεγάλο αριθμό επισκέψεων σε σχολεία, ιδρύματα και υπηρεσίες για παιδιά. Επικοινωνεί με τα παιδιά και με τους επαγγελματίες που εργάζονται μαζί τους και καταγράφει τις απόψεις και τις ανάγκες τους, μετά την άμεση αντίληψη που αποκτά από τους χώρους αυτούς. Ο Συνήγορος του Παιδιού έχει επίσης μια ιδιαίτερη αποστολή σε σχέση με την προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού, εισηγούμενος θεσμικές αλλαγές, αλλά και επιχειρώντας να επηρεάσει τη στάση και τις αντιλήψεις των πολιτών. Για τον λόγο αυτόν, πολλές από τις δράσεις του αφορούν στην ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση των πολιτών σχετικά με τις ευθύνες τους απέναντι στα ανήλικα μέλη της κοινωνίας, με έμφαση σε αυτά που είναι περισσότερο ευάλωτα ή βρίσκονται σε επισφαλή θέση.

2. ΓΕΝΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

Κατά τη διάρκεια του 2006, ο αριθμός των αναφορών που δέχθηκε ο Συνήγορος του Παιδιού με αντικείμενο παραβιάσεις δικαιωμάτων ανηλίκων σημείωσε αύξηση 24,6% έναντι του προηγούμενου έτους. Ο συνολικός αριθμός νέων υποθέσεων του Κύκλου Δικαιωμά-





των του Παιδιού κατά το 2006 ανήλθε στις 299, συμπεριλαμβανομένων και τριών υποθέσεων για τις οποίες ο Συνήγορος του Πολίτη αποφάσισε αυτεπάγγελτα να τις διερευνήσει. Η αύξηση αυτή συνδέεται με το γεγονός ότι σταδιακά ο Συνήγορος του Παιδιού γίνεται ευρύτερα γνωστός στην ελληνική κοινωνία.

Αύξηση παρουσίασε και ο αριθμός αναφορών που κατατέθηκαν από ανηλίκους, ο οποίος όμως παραμένει χαμηλός, καθώς τα παιδιά δεν επιλέγουν εύκολα τη γραπτή προσφυγή προς τον Συνήγορο του Πολίτη για να αναφέρουν παραβιάσεις δικαιωμάτων τους. Κατά τη διάρκεια των επισκέψεων του Συνηγόρου του Παιδιού σε σχολεία και ιδρύματα, τα παιδιά αναφέρουν πολύ συχνά στους εκπροσώπους της Αρχής αρκετά συναφή προβλήματα. Σε πολλές από αυτές τις περιπτώσεις ο Συνήγορος του Παιδιού έχει επιληφθεί των υποθέσεων ατύπως, διατυπώνοντας συστάσεις προς τις διευθύνσεις των σχολείων ή των ιδρυμάτων ή παραπέμποντας τους εφήβους σε συγκεκριμένες τοπικές υπηρεσίες.

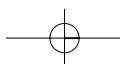
Από το σύνολο των νέων υποθέσεων με τις οποίες ασχολήθηκε ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού το 2006, 78% στρέφεται κατά δημόσιων φορέων/λειτουργιών και 22% από αυτές αφορά σε παραβιάσεις δικαιωμάτων του παιδιού από ιδιώτες, φυσικά ή νομικά πρόσωπα.

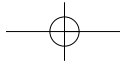
Οι υποθέσεις κατανέμονται στις εξής θεματικές κατηγορίες: 34,31% εκπαίδευση (εγγραφές, μετεγγραφές, μετακίνηση μαθητών, στήριξη αδύνατων μαθητών, σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής, επιβολή κυρώσεων κ.ά.), 20,60% θέματα επιμέλειας ή επικοινωνίας μέσα στην οικογένεια (περιλαμβάνονται και υποθέσεις υιοθεσίας/αναδοχής), 14,71% υποδοχή και μεταχείριση μεταναστών και προσφύγων, 11,27% υγεία, πρόνοια και κοινωνική ασφάλιση ανηλίκων (περιλαμβάνονται και υποθέσεις για παιδικούς σταθμούς), 6,37% κακοποίηση/εκμετάλλευση, 3,92% ψυχαγωγία και παιδικές χαρές, 3,92% θέματα ταυτότητας, 2,94% ΜΜΕ – το παιδί ως καταναλωτής, 1,96% διάφορα.

Από το σύνολο των νέων υποθέσεων του Συνηγόρου του Παιδιού, το 28% χαρακτηρίστηκαν αβάσιμες, δηλαδή δεν επαληθεύτηκε παραβίαση δικαιώματος ανηλίκου.

Ως προς την εξέλιξη των βάσιμων υποθέσεων με τις οποίες ασχολήθηκε ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού και στις οποίες ολοκλήρωσε την παρέμβασή του παρατηρούνται τα εξής: α) Από τις περιπτώσεις στις οποίες διαπιστώθηκε παραβίαση δικαιώματος από δημόσιο φορέα, στο 73,8% επήλθε επίλυση του προβλήματος ύστερα από παρέμβαση της Αρχής, το 3% επιλύθηκε χωρίς παρέμβασή της, στο 20% διαπιστώθηκε αδυναμία επίλυσης του προβλήματος λόγω νομοθετικών και οργανωτικών κενών και σε μία περίπτωση το πρόβλημα δεν επιλύθηκε λόγω μη αποδοχής των προτάσεων της Αρχής. Τέλος, στο 9,7% του συνόλου των αναφορών που εξετάστηκαν η έρευνα διακόπηκε ύστερα από αίτημα του αναφερομένου ή για άλλους λόγους. β) Από τις υποθέσεις που στρέφονταν κατά ιδιωτών, στο 32,35% από αυτές ο Συνήγορος του Παιδιού ολοκλήρωσε την παρέμβασή του, αφού προέβη στις ενδεικνυόμενες ενέργειες (ενημέρωση και κινητοποίηση αρμόδιων υπηρεσιών, διατύπωση προτάσεων κ.ά.), στο 14,71% δεν διαπίστωσε προσβολή δικαιώματος παιδιού και σε ποσοστό 21,57% η έρευνα διακόπηκε ύστερα από αίτημα του αναφερομένου ή για άλλους λόγους (π.χ. μη αποδοχή της διαμεσολαβητικής παρέμβασης της Αρχής σε υποθέσεις διαφωνίας γονέων για θέματα επιμέλειας ή επικοινωνίας των γονέων με τα παιδιά τους). Η διερεύνηση δεν έχει ολοκληρωθεί για το 25,49% των αναφορών αυτών.

Ο Συνήγορος του Παιδιού ενεργοποίησε δημόσιες υπηρεσίες σε 22 περιπτώσεις και σε εννέα άλλες περιπτώσεις διαβίβασε έκθεση στην αρμόδια εισαγγελική αρχή ώστε να ληφθούν μέτρα προστασίας του παιδιού, σύμφωνα με την πρόβλεψη του Ν. 3094/2003 (άρθρο 4, παράγρ. 11).





Ο Συνήγορος του Παιδιού επισκέφθηκε 18 μονάδες και ιδρύματα παιδικής προστασίας, δύο χώρους υποδοχής μεταναστών, δύο σωφρονιστικά καταστήματα, ένα ίδρυμα αγωγής, δύο νοσοκομειακές μονάδες και συναντήθηκε με 33 ομάδες ανηλίκων σε διάφορα σχολεία και νεανικά κέντρα, ενημερώνοντας τα παιδιά για τα δικαιώματά τους και συζητώντας μαζί τους για θέματα που τα απασχολούν. Επίσης, ο επικεφαλής Βοηθός Συνήγορος και μέλη του επιστημονικού προσωπικού επισκέφθηκαν 20 πόλεις της χώρας, στις οποίες συνάντησαν εκπροσώπους υπηρεσιών, συμμετείχαν σε σημαντικό αριθμό συσκέψεων ή ανοικτών εκδηλώσεων και επικοινωνήσαν με επαγγελματίες και πολίτες για θέματα σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού.

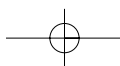
Για την επικοινωνία του με τα παιδιά, την προώθηση των δικαιωμάτων τους και τη διάδοση του διαλόγου γύρω από αυτά, ο Συνήγορος του Παιδιού εμπλούτισε την ιστοσελίδα του (www.0-18.gr), εκπόνησε νέο φυλλάδιο για παιδιά δημοτικού και σελιδοδείκτες που απευθύνονται σε εφήβους και απέστειλε σημαντικό αριθμό φυλλαδίων σε σχολεία, οργανώσεις και ομάδες νέων που εξέφρασαν σχετικό ενδιαφέρον.

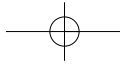
Επίσης ο Συνήγορος του Παιδιού επιμελήθηκε την παραγωγή ραδιοφωνικού μηνύματος, με τη συμμετοχή παιδιών και με τίτλο «Τα παιδιά έχουν δικαιώματα», το οποίο έλαβε την έγκριση κοινωνικού μηνύματος από το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης (ΕΣΡ) και αναμεταδόθηκε από ραδιοσταθμούς σε όλη την Ελλάδα.

Έλαβε μέρος σε αρκετές δημόσιες διασκέψεις και ενημέρωσε τις αρμόδιες επιτροπές της Βουλής για προτάσεις που έχει διατυπώσει σε θέματα, όπως είναι: λήψη μέτρων προστασίας για τους ασυνόδευτους αλλοδαπούς ανηλίκους, εξειδίκευση και στελέχωση των αποκεντρωμένων κοινωνικών υπηρεσιών, υποστήριξη των εκπαιδευτικών για την αντιμετώπιση της σχολικής βίας, βελτίωση των συνθηκών και της στελέχωσης των μονάδων παιδικής προστασίας, δημιουργία εξειδικευμένων μονάδων για τη φιλοξενία και τη θεραπεία ανηλίκων με πολλαπλά προβλήματα ψυχικής και σωματικής υγείας, ενίσχυση των θεσμών της αναδοχής και της υιοθεσίας κ.ά.

Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης έδωσαν ιδιαίτερη έμφαση και προβολή σε περιστατικά βίας στα οποία εμπλέκονταν ανήλικοι ως θύτες ή ως θύματα. Ο τρόπος με τον οποίο τα μέσα ενημέρωσης και ιδίως η τηλεόραση διαχειρίστηκαν τα περιστατικά αυτά, η δημοσιοποίηση προσωπικών δεδομένων των εμπλεκόμενων ανηλίκων, η υπερβολή, η άσκηση ψυχολογικής πίεσης σε ανηλίκους και η διαστρέβλωση, σε αρκετές περιπτώσεις, των πραγματικών περιστατικών κατέστησαν αναγκαία τη δημόσια παρέμβαση της Αρχής. Ο Συνήγορος του Παιδιού προέβη σε έκκληση για τήρηση των κανόνων δεοντολογίας που επιβάλλει στα ΜΜΕ η νομοθεσία σχετικά με την αναφορά σε υποθέσεις ανηλίκων, τον έλεγχο τους από τα θεσπισμένα όργανα της πολιτείας αλλά και την αυτοδέσμευση όλων των εμπλεκόμενων μερών υπέρ της προστασίας των δικαιωμάτων των ανηλίκων.

Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε από τον Συνήγορο του Παιδιού στην προώθηση των στόχων του Δικτύου για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Σωματικής Τιμωρίας στα Παιδιά, του οποίου έχει αναλάβει τον συντονισμό. Έγιναν συναντήσεις με βουλευτές εν όψει της συζήτησης του νομοσχεδίου για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας, στο οποίο, ύστερα από πρόταση του Συνήγορου του Παιδιού και του Δικτύου, περιλήφθηκε άρθρο για την απαγόρευση της χρήσης της σωματικής τιμωρίας στην ανατροφή των παιδιών. Το άρθρο αυτό ψηφίστηκε ομόφωνα στη Βουλή. Επίσης, ο Συνήγορος του Παιδιού ανέλαβε εκ μέρους του Δικτύου τη δημιουργία ειδικής ιστοσελίδας (www.somatikititimoγia.gr) και την επεξεργασία τηλεοπτικού μηνύματος, το οποίο πρόκειται, μέσα στο 2007, να προβληθεί στους τηλεοπτικούς σταθμούς ως κοινωνικό μήνυμα.





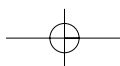
Ο Συνήγορος του Παιδιού ανέπτυξε και διεθνή δραστηριότητα. Ο Βοηθός Συνήγορος για τα Δικαιώματα του Παιδιού διετέλεσε Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Δικτύου Συνηγώρων του Παιδιού (ENOC). Διεξήχθη στην Αθήνα η ετήσια διάσκεψη των μελών του Δικτύου, καθώς και διεθνές συνέδριο με θέμα «Το έργο των Συνηγώρων για τα δικαιώματα του παιδιού» με συμμετοχή 200 συνέδρων από χώρες της Ευρώπης. Παράλληλα διεξήχθησαν σημαντικές δράσεις συνεργασίας και παρεμβάσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο, όπως η υιοθέτηση και η από κοινού προώθηση της Διακήρυξης των Ευρωπαίων Συνηγώρων του Παιδιού για τις υποχρεώσεις των κυβερνήσεων απέναντι στους αουσόδευτους αλλοδαπούς ανήλικους.

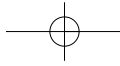
3. ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ – ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ

Ύστερα από τριάντα χρόνια λειτουργίας, ο Συνήγορος του Παιδιού έχει διαμορφώσει αρκετά εμπειριστατωμένη αντίληψη σχετικά με την εφαρμογή των δικαιωμάτων του παιδιού στην Ελλάδα και την υλοποίηση της ΔΣΔΠ. Προτάσεις του Κύκλου Δικαιωμάτων του Παιδιού για την προσαρμογή της διοικητικής πρακτικής και της νομοθεσίας στις επιταγές της ΔΣΔΠ έχουν γίνει σε αρκετές περιπτώσεις μέχρι σήμερα σεβαστές από τους αρμόδιους παράγοντες της πολιτείας, εκτός από τις περιπτώσεις στις οποίες οι προτάσεις συνεπάγονταν επιβάρυνση του κρατικού προϋπολογισμού. Η ανεπάρκεια των διαθέσιμων πόρων και η πλημμελής οργάνωση των υπηρεσιών για την προστασία της παιδικής ηλικίας αποτελούν μείζον ζήτημα πολιτικής όσον αφορά στις επιταγές της ΔΣΔΠ στην Ελλάδα.

Σύμφωνα με διαπιστώσεις του Συνηγώρου του Παιδιού, που συνοπτικά εκτίθενται στη συνέχεια και βασίζονται σε παρατηρήσεις του από τον χειρισμό ατομικών υποθέσεων και από την καταγραφή στοιχείων στο πλαίσιο πρωτοβουλιών που έχει αναλάβει, οι περισσότερες υπηρεσίες παιδικής προστασίας της χώρας δεν διαθέτουν ειδικευμένο προσωπικό, δεν έχουν τον ανάλογο προσανατολισμό και είναι υποστελεχωμένες, με αποτέλεσμα να εκπληρώσουν τη συνταγματική επιταγή για προστασία των δικαιωμάτων των ανήλικων, ιδίως όσων βρίσκονται σε ένδεια ή γίνονται θύματα παραβιάσεων στην καθημερινή τους ζωή. Πολλοί ανήλικοι σήμερα στην Ελλάδα δεν έχουν ισότιμη πρόσβαση στα αγαθά ή δεν λαμβάνουν επαρκή φροντίδα από την οικογένειά τους και δεν προστατεύονται από την παραμέληση, την κακοποίηση, την εκμετάλλευση και άλλες παραβιάσεις δικαιωμάτων τους. Ανήλικοι με αναπηρίες, ανήλικοι που ανήκουν σε οικογένειες που πλήττονται από τη φτώχεια, τη μετανάστευση και τον κοινωνικό αποκλεισμό αντιμετωπίζουν συχνά σοβαρά προβλήματα επιβίωσης ή κοινωνικής ένταξης, χωρίς να λαμβάνουν την κατάλληλη στήριξη και να διασφαλίζονται τα δικαιώματά τους. Επίσης, στη μεγάλη πλειονότητά τους, τα παιδιά, οι επαγγελματίες που εργάζονται μαζί τους και οι γονείς αγνοούν το περιεχόμενο και τη σημασία των διατάξεων της ΔΣΔΠ. Στην ελληνική κοινωνία επικρατεί ακόμη σε μεγάλο βαθμό η αντίληψη ότι το παιδί είναι «ιδιοκτησία» των γονέων του και ότι δεν δικαιούται να γίνεται σεβαστή η προσωπικότητά του, οι απόψεις του και ο ιδιωτικός του χώρος. Για την πληρέστερη εφαρμογή των υποχρεώσεων που πηγάζουν από τη ΔΣΔΠ, η ελληνική πολιτεία οφείλει να επενδύσει στην οργάνωση, την κατάλληλη στελέχωση, την επιμόρφωση του προσωπικού και την εποπτεία όλων των υπηρεσιών που ασχολούνται με τα παιδιά, καθώς και στην ευαισθητοποίηση της κοινωνίας σε θέματα προστασίας των δικαιωμάτων των παιδιών.

Τον Οκτώβριο του 2006, σε συνάντηση που έγινε στα γραφεία του Συνηγώρου του Πολίτη στην οποία συμμετείχαν εκπρόσωποι δημόσιων υπηρεσιών και ΜΚΟ που ασχολούνται με τα δικαιώματα του παιδιού, καθώς και η υπεύθυνη του προγράμματος «Κτίζοντας μια Ευρώπη για τα παιδιά μαζί με τα παιδιά» του Συμβουλίου της Ευρώπης, ήταν κοινή





διαπίστωσαν ότι στην Ελλάδα απουσιάζει ένα σχέδιο δράσης για τα παιδιά, βασισμένο σε διακυβερνητικό συντονισμό, διακομματική συνεργασία και συμμετοχή εκπροσώπων της κοινωνίας των πολιτών. Τον Δεκέμβριο, ο Υπουργός Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης ανήγγειλε δημοσίως την προετοιμασία ενός τέτοιου σχεδίου, το οποίο μέσα στο 2007 πρόκειται να δοθεί στη δημοσιότητα για ανοικτή διαβούλευση.

Οι διαπιστώσεις που εξάγονται από τη δράση του Συνηγούρου του Παιδιού κατά το παρελθόν έτος παρατίθενται στη συνέχεια και θα ήταν σκόπιμο να ληφθούν υπόψη στο πλαίσιο της διαμόρφωσης ενός τέτοιου σχεδίου.

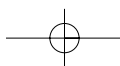
3.1 ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Ο Συνήγορος του Πολίτη, τόσο μέσω των υποθέσεων που έχει χειριστεί όσο και από την άμεση επικοινωνία του με τα παιδιά και τους επαγγελματίες που εργάζονται μαζί τους, έχει διαπιστώσει τεράστιες αδυναμίες του συστήματος παιδικής προστασίας στην Ελλάδα, οι οποίες εντοπίζονται πρωτίστως στο επίπεδο των αποκεντρωμένων υπηρεσιών πρόνοιας και κατά δεύτερο λόγο σε εκείνο των υπηρεσιών ψυχικής υγείας.

Οι νομαρχιακές διευθύνσεις πρόνοιας διαθέτουν πολύ λιγότερο προσωπικό από τις προβλεπόμενες οργανικές θέσεις (σε πολλές περιπτώσεις καλύπτεται μόλις το 50–60% των θέσεων), το οποίο αφενός δεν είναι εξειδικευμένο σε θέματα παιδικής προστασίας και αφετέρου είναι επιφορτισμένο με πολλές επικουρικές του κύριου έργου της προστασίας αρμοδιότητες, κυρίως τη διάθεση επιδομάτων. Οι υπηρεσίες αυτές αδυνατούν συνεπώς να επιτελέσουν προληπτικό έργο, όπως υποστηρικτική εργασία με οικογένειες με αυξημένα προβλήματα, ενημερωτικές δράσεις κ.λπ.· δεν επαρκούν για την εφαρμογή των θεσμών της αναδοχής και της υιοθεσίας, οσάκις δε καλούνται να παρέμβουν σε υποθέσεις παραμέλησης και κακοποίησης ανηλίκων συχνά ενεργούν αποσπασματικά και χωρίς διάρκεια. Όταν μάλιστα ενεργοποιούνται από τον Συνήγορο του Πολίτη ή λαμβάνουν εντολή από τις εισαγγελικές αρχές να διεξαγάγουν έρευνα για περιπτώσεις θυματοποίησης ανηλίκων, εξαιτίας των προαναφερθέντων προβλημάτων παρατηρούνται σε αρκετές περιπτώσεις καθυστερήσεις ή πλημμελής εκτέλεση του έργου τους.

Η πρωτοβάθμια τοπική αυτοδιοίκηση δεν έχει δέσμια από τον νόμο αρμοδιότητα για θέματα πρόνοιας. Η οργάνωση και το είδος των κοινωνικών υπηρεσιών που ενδεχομένως θα παρασχεθούν εξαρτάται από τη βούληση και τους πόρους της εκάστοτε τοπικής αρχής, με αποτέλεσμα αρκετοί δήμοι να μην αναλαμβάνουν την ευθύνη για θέματα παιδικής προστασίας και υποστήριξης οικογενειών. Ειδικότερα θα πρέπει να αναφερθεί η περίπτωση του Δήμου Αθηναίων, στον οποίο η αρμοδιότητα για θέματα υποστήριξης οικογενειών και παιδικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της διενέργειας κοινωνικής έρευνας για τη διερεύνηση καταγγελιών παραμέλησης ή κακοποίησης παιδιών, ανατέθηκε στις υπηρεσίες του Οργανισμού Νεολαίας και Άθλησης του δήμου και στη συνέχεια, με τροποποίηση του Κανονισμού του οργανισμού, καταργήθηκε εντελώς χωρίς να δοθεί εναλλακτική ρύθμιση. Το αποτέλεσμα είναι ότι ο μεγαλύτερος δήμος της χώρας ουσιαστικά αρνείται να αναλάβει οποιαδήποτε ευθύνη ή αρμοδιότητα για θέματα παιδικής προστασίας.

Ο Συνήγορος του Παιδιού εκτιμά ότι χρειάζεται προσεκτικός ανασχεδιασμός του νομοθετικού και οργανωτικού πλαισίου της πρόνοιας. Πρέπει να καθιερωθεί η αυτονομία των υπηρεσιών προστασίας του παιδιού και της οικογένειας με σαφή περιγραφή και κατανομή αρμοδιοτήτων. Επίσης πρέπει να διασφαλίζεται η επάρκεια, ποιοτική και ποσοτική, η ειδική επιμόρφωση του επιστημονικού προσωπικού και η εποπτεία του, ώστε αυτό να μπορεί να παρεμβαίνει αποτελεσματικά σε όλα τα στάδια της παιδικής προστασίας (πρό-





ληψη, διάγνωση, υποστήριξη, αποκατάσταση), σε συνεργασία με τους άλλους αρμόδιους φορείς (υπηρεσίες σωματικής και ψυχικής υγείας, αστυνομία, εισαγγελικές αρχές, μη κυβερνητικές οργανώσεις κ.ά.).

Ο Συνήγορος του Παιδιού έχει επανειλημμένα συνεργαστεί με τις υπηρεσίες ψυχικής υγείας για παιδιά και εφήβους που λειτουργούν σε νοσοκομεία και σε ειδικά κέντρα στην κοινότητα, ιδίως στην Αττική και τη Θεσσαλονίκη. Γενική διαπίστωση της Αρχής είναι ότι η λειτουργία τους θεωρείται ιδιαίτερα χρήσιμη για τη διάγνωση, κυρίως όμως για τη θεραπευτική αντιμετώπιση των προβλημάτων των ανηλίκων και των οικογενειών τους. Χρειάζονται ωστόσο ενίσχυση, διότι σε αρκετές περιπτώσεις ο χρόνος αναμονής είναι εξαιρετικά μακρύς. Πρέπει επίσης να επεκταθούν επαρκώς στην περιφέρεια. Η έλλειψη ειδικών μονάδων ψυχικής υγείας για ανηλίκους και η απουσία παιδοψυχιάτρων σε πολλούς νομούς της χώρας προκαλούν την πλημμελή αντιμετώπιση περιστατικών και την αναγκαστική μετακίνηση ανηλίκων και των μελών της οικογένειάς τους για διαγνώσεις και θεραπεία στα μεγάλα αστικά κέντρα.

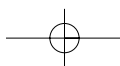
3.2 ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΘΟΛΗΓΗΣΗ ΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΤΗΣ «ΠΡΩΤΗΣ ΓΡΑΜΜΗΣ»

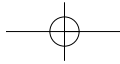
ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

Η παιδική κακοποίηση, στις διάφορες μορφές με τις οποίες εκδηλώνεται (παραμέλψη, κακοποίηση σωματική, λεκτική, συναισθηματική, σεξουαλική κ.ά.) αποτελεί έναν ιδιαίτερα ανησυχητικό τομέα παραβιάσεων των δικαιωμάτων του παιδιού, καθώς διευρύνεται παράλληλα με την αύξηση των κοινωνικών προβλημάτων· δυστυχώς, δεν είναι πάντοτε εύκολα ορατή ή αναγνωρίσιμη. Κατά την επικοινωνία του με εφήβους, ο Συνήγορος του Παιδιού έχει διαπιστώσει ότι σε πολλές περιπτώσεις οι ίδιοι διστάζουν να αναφέρουν σε ενήλικες περιστατικά κακοποίησης εις βάρος τους. Επίσης, από την επικοινωνία του με επαγγελματίες της «πρώτης γραμμής» (βρεφονηπιοκόμους, εκπαιδευτικούς, κοινωνικούς λειτουργούς, γιατρούς, νοσηλευτές, ψυχολόγους, συμβούλους, εμπυχωτές, αστυνομικούς κ.λπ.) έχει αντιληφθεί ότι οι περισσότεροι δεν διαθέτουν ειδικές γνώσεις ή δεν έχουν καθοδήγηση για το πώς πρέπει να χειριστούν περιστατικά για τα οποία υπάρχουν ενδείξεις ότι ο ανήλικος είναι θύμα κακοποίησης.

Τον Οκτώβριο, η Βουλή ενέκρινε κατά πλειοψηφία το νομοσχέδιο «για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας» (Ν. 3500/2006), στη νομοπαρασκευαστική επιτροπή του οποίου συμμετείχε και ο Βοηθός Συνήγορος για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Ο νόμος αυτός αποτελεί ένα ακόμη μέσον για την καταπολέμηση της κακοποίησης των ανηλίκων, όταν αυτή εκδηλώνεται μέσα στην οικογένεια. Περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, και ρητή αναφορά στην υποχρέωση των βρεφονηπιοκόμων και εκπαιδευτικών να αναφέρουν στις αρμόδιες αρχές περιστατικά βίας για τα οποία λαμβάνουν γνώση κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Ωστόσο, πέρα από την υποχρέωση αυτή, απαιτούνται ενέργειες επιμόρφωσης όλων των επαγγελματιών της «πρώτης γραμμής», τόσο για τα αδικήματα που προβλέπει ο συγκεκριμένος νόμος όσο και για όλες τις πράξεις που συνιστούν κακοποιητική συμπεριφορά εις βάρος ανηλίκων, ώστε να γνωρίζουν πότε και πώς πρέπει να ενεργήσουν και να συμβάλουν έτσι στην αποκάλυψη παραβιάσεων χωρίς να βλάψουν το ανήλικο θύμα. Ο Συνήγορος του Παιδιού έχει ήδη ξεκινήσει συνεργατικές δράσεις με δημόσιους φορείς που έχουν την ευθύνη προγραμμάτων επιμόρφωσης δημόσιων λειτουργών, προκειμένου να συνδράμει στο έργο της εκπαίδευσης των επαγγελματιών για την προστασία των παιδιών από την κακοποίηση.

Επιπλέον, η Αρχή επαναλαμβάνει την επισήμανση που έχει ήδη διατυπώσει σε παλαιότερη ετήσια έκθεσή της για την απουσία επιδημιολογικών ερευνών σχετικά με την έκτα-





ση του φαινομένου της παιδικής κακοποίησης στη χώρα μας, που θα μπορούσαν να συμβάλουν στη βαθύτερη κατανόηση, τη συστηματική αντιμετώπισή της και την καθοδήγηση των επαγγελματιών της «πρώτης γραμμής». Είναι πολύ σημαντικό να οριστεί επισήμως ένα δημόσιο κέντρο αναφοράς για θέματα κακοποίησης ανηλίκων, στο οποίο να μπορούν να προσφεύγουν οι επαγγελματίες για συμβουλευτική σχετικά με τον χειρισμό συναφών περιστατικών. Ο Συνήγορος του Παιδιού έχει ήδη εκφράσει προς το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης την άποψή του ότι το Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού, που θα μπορούσε να αναλάβει θεσμικά ένα τέτοιο έργο, χρειάζεται να στελεχωθεί επαρκώς από ειδικούς επαγγελματίες, ώστε να ανταποκρίνεται ταυτόχρονα στην ερευνητική και στην εκπαιδευτική/υποστηρικτική αποστολή του.

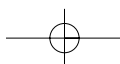
3.3 ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΩΝ ΑΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

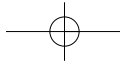
Το δικαίωμα των παιδιών στην επιβίωση, την ανάπτυξη, την ευημερία και το κατάλληλο επίπεδο ζωής (άρθρα 6, 18 και 27 της ΔΣΔΠ) παραβιάζεται εις βάρος αρκετών ανηλίκων που οι γονείς τους δεν διαθέτουν τους πόρους για να τους διασφαλίσουν τα απαραίτητα αγαθά. Στις περιπτώσεις αυτές, καθήκον της πολιτείας είναι να βοηθάει, στο μέτρο των δυνατοτήτων της, τους γονείς ή τα πρόσωπα που έχουν αναλάβει την επιμέλεια των ανηλίκων, όπως προβλέπεται ρητά από τη ΔΣΔΠ (άρθρο 27), αλλά και με γνώμονα τη συνταγματική επιταγή για την προστασία της οικογένειας και της παιδικής ηλικίας (άρθρο 21). Ο Ν. 4051/1960, όπως εξειδικεύεται από το ΠΔ 108/1983, που τροποποιήθηκε από το ΠΔ 148/1997, προβλέπει την παροχή οικονομικής ενίσχυσης σε παιδιά με ελλιπή οικογενειακή προστασία. Στα «απροστάτευτα τέκνα» περιλαμβάνονται παιδιά των οποίων οι οικογένειες έχουν χαμηλά εισοδήματα και είναι ορφανά, είτε και από τους δύο γονείς είτε από τον πατέρα, ή ο πατέρας αδυνατεί για μια σειρά λόγων να αναλάβει τη συντήρησή τους.

Τον Μάρτιο του 2003, ο Συνήγορος του Πολίτη πρότεινε, χωρίς να λάβει απάντηση από τον τότε αρμόδιο Υπουργό Υγείας και Πρόνοιας, μεταξύ άλλων να επανεξεταστεί το ύψος του επιδόματος, που κρινόταν εξαιρετικά χαμηλό, και να καταβάλλεται αυτό έως την ενηλικίωση των δικαιούχων. Στην πρότασή του μάλιστα περιλαμβανόταν και η δυνατότητα δικαιούχου του εισοδήματος να είναι όχι μόνον η μητέρα αλλά και ο πατέρας ή άλλα πρόσωπα που έχουν αναλάβει τη φροντίδα του ενδιαφερόμενου παιδιού. Η Αρχή, ύστερα από νεότερες αναφορές που δέχθηκε στις οποίες εκφράζονταν η δυσφορία των πολιτών και προβληματισμοί των επαγγελματιών για την καθήλωση του παραπάνω επιδόματος στο ύψος που είχε οριστεί για τελευταία φορά το 1997, επανέλαβε τις θέσεις και τα ερωτήματα που είχε απευθύνει στο παρελθόν και προς τον νυν Υπουργό Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Η προσαρμογή του επιδόματος απροστάτευτων παιδιών στα σύγχρονα οικονομικά και κοινωνικά δεδομένα είναι απαραίτητη ώστε να λειτουργήσει ως βάση στήριξης της οικονομικά αδύνατης οικογένειας και να υλοποιήσει τα βασικά σημεία του δικαιώματος των παιδιών για ένα κατάλληλο επίπεδο ζωής.

3.4 Η ΦΟΙΤΗΣΗ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΑΙΔΙΩΝ ΡΟΜΑ ΠΟΥ ΖΟΥΝ ΣΕ ΚΑΤΑΥΛΙΣΜΟΥΣ ΚΑΙ Η ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ ΤΟΥΣ

Κατά τη διάρκεια του 2006, ο Συνήγορος του Παιδιού δέχθηκε αναφορές για τη μη φοίτηση στο σχολείο παιδιών Ρομά και επισκέφθηκε σχολεία και καταυλισμούς, ερχόμενος σε άμεση επαφή με τα παιδιά και τις οικογένειές τους. Οι κυριότερες διαπιστώσεις της Αρχής για το θέμα της φοίτησης των ανηλίκων Ρομά στο σχολείο, οι οποίες αναφέρθηκαν και σε παλαιότερες εκθέσεις της Αρχής, είναι ότι θα πρέπει να συνδυαστούν οι ειδικές ενι-





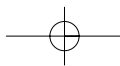
σχολικές ενέργειες μέσα στο σχολείο με τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και τη σταθερή κοινωνική υποστήριξη των οικογενειών τους με τακτικές επισκέψεις εκπροσώπων κοινωνικών υπηρεσιών στους χώρους που διαμένουν, για να αποτρέπεται η διακοπή της φοίτησης και η πρόωπη διαρροή τους από το σχολείο. Ο Συνήγορος του Παιδιού συναντήθηκε με υπευθύνους του προγράμματος «Ένταξη Τσιγγανοπαίδων στο σχολείο», στους οποίους δήλωσε τη διαθεσιμότητα της Αρχής για διαμεσολάβηση σε περιπτώσεις που αυτό κριθεί σκόπιμο για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων ανηλίκων Ρομά. Ο Συνήγορος του Πολίτη πάντως εξετάζει το θέμα της φοίτησης στο σχολείο των παιδιών των κοινοτήτων Ρομά σε συνδυασμό και με άλλους παράγοντες που ενδεχομένως επιτείνουν τις διακρίσεις και τον κοινωνικό αποκλεισμό εις βάρος της συγκεκριμένης κοινωνικής ομάδας και επιδιώκει τη διαμεσολάβηση προς τις εθνικές και τοπικές αρχές για την πολυεπίπεδη αντιμετώπιση και την επίλυση των προβλημάτων που συχνά οδηγούν μέλη της ομάδας αυτής σε ελλιπή πρόσβαση στα κοινωνικά δικαιώματα.

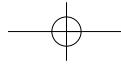
3.5 ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ

Σημαντικός αριθμός υποθέσεων του Κύκλου για τα Δικαιώματα του Παιδιού αφορά σε θέματα που σχετίζονται με την επιμέλεια των ανηλίκων και την επικοινωνία με τους γονείς με τους οποίους δεν διαμένουν. Από το σύνολο των συναφών υποθέσεων με τις οποίες έχει ασχοληθεί μέχρι σήμερα αλλά και από πληροφορίες που λαμβάνει από την επαφή της με επαγγελματίες και με τα ίδια τα παιδιά, η Αρχή διαπιστώνει δύο σημαντικές θεσμικές ελλείψεις στον τομέα αυτόν. Η πρώτη αφορά στη λειτουργία οικογενειακών δικαστηρίων, δηλαδή ειδικών τμημάτων στα Πρωτοδικεία που θα ασχολούνται με θέματα γονικής μέριμνας και επιτροπείας, η οποία έχει προβλεφθεί από τον Ν. 2447/1996, αλλά δεν έχει ακόμη εφαρμοστεί. Ο Συνήγορος του Παιδιού επισημαίνει την απόλυτη ανάγκη εφαρμογής αυτής της διάταξης ώστε οι υποθέσεις οικογενειακού δικαίου να εξετάζονται από ειδικά δικαστήρια και ειδικά εκπαιδευμένους δικαστικούς και στις αποφάσεις τους να λαμβάνεται υπόψη, κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο, ο ρόλος που μπορούν να διαδραματίσουν οι γονείς ή άλλα πρόσωπα που ασκούν την επιμέλεια των ανηλίκων, το απόλυτο συμφέρον των παιδιών και οι απόψεις τους, ανάλογα με την ηλικία και την ωριμότητα που διαθέτουν για να τις εκφράζουν. Η δεύτερη διαπίστωση είναι η απουσία υπηρεσιών οικογενειακής διαμεσολάβησης για την παρακολούθηση της εφαρμογής δικαστικών αποφάσεων σε θέματα επιμέλειας και επικοινωνίας των παιδιών με τον γονέα με τον οποίο δεν διαμένουν. Λόγω αυτής της απουσίας, ο Συνήγορος του Παιδιού προσφεύγει σε κοινωνικές υπηρεσίες ή σε μονάδες ψυχικής υγείας, προκειμένου να ζητήσει τη συνδρομή τους για τη διαπίστωση της κατάστασης και τη συνεννόηση μεταξύ των γονέων, όταν γίνεται αποδεκτή η σχετική πρότασή του από αυτούς. Ωστόσο, ο Συνήγορος του Παιδιού εκτιμά ότι για την εξυπηρέτηση του συμφέροντος των ανηλίκων είναι σκόπιμη η περιφερειακή οργάνωση και η νομοθετική απονομή αρμοδιότητας σε κοινωνικές υπηρεσίες, οι οποίες θα παρακολουθούν την εφαρμογή των δικαστικών αποφάσεων και θα μπορούν με βάση τις παρατηρήσεις τους να εισηγούνται τεκμηριωμένα την τροποποίησή τους.

3.6 ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΟΥ ΡΟΛΟΥ ΤΩΝ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΤΑ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΑ

Εφαρμόζοντας τη σχετική πρόβλεψη του Ν. 3094/2003 (άρθρο 4, παράγρ. 11) «για την υπεράσπιση δικαιωμάτων του παιδιού», ο Συνήγορος του Παιδιού έχει συχνά διαβιβάσει έκ-



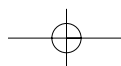


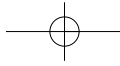
θεση στις αρμόδιες εισαγγελικές αρχές με τις οποίες αναπτύσσει πολύπλευρη συνεργασία. Από την παρακολούθηση υποθέσεων και από την επικοινωνία του με εισαγγελείς ανηλίκων έχει διαπιστώσει την ανάγκη θεσμικής ενίσχυσης του ρόλου τους. Συγκεκριμένα, οι λειτουργοί αυτοί έχουν από τον νόμο αρμοδιότητα αφενός σε θέματα διάπραξης αδικημάτων από ανηλίκους και αφετέρου σε θέματα επιμέλειας ανηλίκων, κυρίως όταν οι γονείς δεν ασκούν τα καθήκοντα που επιβάλλει το λειτούργημά τους. Ωστόσο, στο ελληνικό σύστημα δικαίου δεν υπάρχει εισαγγελέας ανηλίκων θυμάτων, με αποτέλεσμα συχνά οι σχετικές υποθέσεις να εξετάζονται και οι συναφείς καταθέσεις ανηλίκων να λαμβάνονται από εισαγγελείς γενικής αρμοδιότητας, οι οποίοι βέβαια δεν είναι ειδικευμένοι στην προσέγγιση και στην αντιμετώπιση των θεμάτων των ανηλίκων. Το έργο των εισαγγελέων ανηλίκων στις δύο μεγαλύτερες πόλεις της χώρας, όπου λειτουργούν εισαγγελίες ανηλίκων, καθίσταται εξαιρετικά δυσχερές, λόγω του μεγάλου φόρτου εργασίας τους. Στις πόλεις της περιφέρειας, όλες οι υποθέσεις ανηλίκων ανατίθενται σε εισαγγελικούς λειτουργούς που ασκούν γενικές αρμοδιότητες. Σε όλες δε τις περιπτώσεις, το έργο των εισαγγελέων καθίσταται εξαιρετικά δυσχερές, κυρίως επειδή δεν έχουν ακόμη ιδρυθεί κοινωνικές υπηρεσίες στα πρωτοδικεία της χώρας, όπως ρητά είχε προβλεφθεί στον Ν. 2447/1996. Οι υπηρεσίες αυτές θα μπορούσαν να συνδράμουν αποτελεσματικά το έργο των εισαγγελέων ανηλίκων. Σε μια περίοδο που τα περιστατικά κακοποίησης ανηλίκων διαρκώς πολλαπλασιάζονται, ο Συνήγορος του Παιδιού θεωρεί απολύτως απαραίτητη την προσεκτική εξέταση αυτών των θεσμικών και πραγματικών ελλείψεων από μέρους των αρμόδιων παραγόντων της πολιτείας.

3.7 Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Από τις επισκέψεις του σε ιδρύματα και μονάδες παιδικής προστασίας σε όλη τη χώρα καθώς και από σχετικές υποθέσεις που εξέτασε, ο Συνήγορος του Παιδιού διαπίστωσε και πάλι σοβαρότατες ελλείψεις στο επιστημονικό προσωπικό των δημόσιων ιδρυμάτων, έλλειψη συστήματος πιστοποίησης, προδιαγραφών και ελέγχου ποιότητας τόσο στον δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα. Ως προς τα δημόσια ιδρύματα, μετά την αυτεπάγγελτη έρευνα που διενήργησε σε ίδρυμα με ελάχιστο προσωπικό (Παιδόπολη Νεάπολης Λασιθίου) και αφού αναγνώρισε τα προβλήματα που ανακύπτουν από τη διαδικασία προσλήψεων μέσω διαγωνισμού του ΑΣΕΠ, ο Συνήγορος του Πολίτη εκτιμά ότι θα πρέπει να ληφθεί νομοθετική μέριμνα ώστε καμία δημόσια μονάδα φιλοξενίας ανηλίκων να μη λειτουργεί χωρίς επαρκές προσωπικό και χωρίς τις αναγκαίες επιστημονικές ειδικότητες, δηλαδή κοινωνικούς λειτουργούς, ψυχολόγους και παιδαγωγούς. Οι θέσεις αυτές θα πρέπει να προβλέπονται στον οργανισμό λειτουργίας των ιδρυμάτων και τα ενδεχόμενα κενά θα πρέπει να καλύπτονται άμεσα με ειδικές συμβάσεις ή αποσπάσεις έως ότου πληρωθούν οι θέσεις με τη νόμιμη διαδικασία. Επιπλέον, ο Συνήγορος του Παιδιού πρότεινε στο Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης να λαμβάνονται διαρκώς υπόψη οι προβλέψεις της ΔΣΔΠ (Ν. 2101/1992), καθώς και το περιεχόμενο της Ειδικής Σύστασης 5 (2005) της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα δικαιώματα των παιδιών που ζουν σε ιδρύματα παιδικής προστασίας, την οποία έχει μεταφράσει στην ελληνική γλώσσα το Ινστιτούτο Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης.

Τα ιδρύματα και οι μονάδες παιδικής προστασίας είναι απαραίτητο να λειτουργούν βάσει προδιαγραφών, να ενισχύονται οικονομικά, να εποπτεύονται και να ελέγχονται τακτικά από τις αρμόδιες υπηρεσίες και οι ανήλικοι που διαμένουν σε αυτά να ενημερώνονται για τα δικαιώματά τους και να διασφαλίζεται η ισότιμη με τους συνομηλίκους τους συμμετοχή στην εκπαιδευτική και κοινωνική ζωή. Τέλος, ο Συνήγορος του Παιδιού επισή-





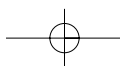
μαίνει ότι οι μονάδες που λειτουργούν από ιδιωτικούς μη κερδοσκοπικούς φορείς πρέπει να προβάλλουν καλές πρακτικές. Οι μονάδες αυτές πρέπει να ενισχύονται αλλά και να ελέγχονται από την πολιτεία, όχι όμως να την υποκαθιστούν στην ευθύνη που έχει αυτή να μεριμνά για τα παιδιά που στερούνται της προστασίας των γονέων τους.

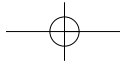
3.8 ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΩΝ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΚΑΙ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΩΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

Με πόρισμα που απυύθνε το 2005 προς το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε την επιτακτική ανάγκη να προγραμματιστεί η σύσταση δομών φιλοξενίας για παιδιά και εφήβους που έχουν ανάγκη από εξειδικευμένο θεραπευτικό προσανατολισμό. Σε τέτοιες μονάδες πρέπει να φιλοξενούνται παιδιά και έφηβοι με συναισθηματικές δυσκολίες ή προβλήματα συμπεριφοράς, θύματα ειδικών μορφών κακοποίησης, παράνομης διακίνησης και εμπορίας, έφηβοι με προβλήματα ουσιοεξάρτησης κ.λπ. Οι ανήλικοι αυτοί φιλοξενούνται σήμερα σε μη εξειδικευμένες δομές ή μονάδες διαφορετικού προσανατολισμού. Δυστυχώς μέχρι σήμερα η Αρχή δεν έχει λάβει επίσημη απάντηση από το υπουργείο στο εν λόγω πόρισμα. Αντίθετα, στον Συνήγορο του Πολίτη αναφέρονται πολλές περιπτώσεις ανηλίκων που ανήκουν στις παραπάνω κατηγορίες και δεν λαμβάνουν τη φροντίδα ή τη θεραπεία που χρειάζονται και επιπροσθέτως δυσχεραίνουν ακούσια τη λειτουργία των μονάδων παιδικής προστασίας στις οποίες φιλοξενούνται. Ακόμη, καταγράφονται πολλές περιπτώσεις παιδιών με ειδικές αναπηρίες, όπως με προβλήματα αυτισμού, για τα οποία δεν υπάρχουν εξειδικευμένες μονάδες, με αποτέλεσμα τα παιδιά αυτά να φιλοξενούνται σε νοσοκομειακές μονάδες και σε ακατάλληλα για τις παθήσεις τους κέντρα περίθαλψης ή να παραμένουν στις οικογένειές τους, που αδυνατούν χωρίς την κατάλληλη στήριξη να καλύψουν τις αναπτυξιακές και θεραπευτικές τους ανάγκες σε καθημερινή βάση.

3.9 ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΘΕΣΜΩΝ ΤΗΣ ΑΝΑΔΟΧΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΠΟΘΕΣΙΑΣ

Ο Συνήγορος του Παιδιού έχει απευθύνει ερώτημα από το 2005 προς το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης σχετικά με την έκδοση των προβλεπόμενων από τον Ν. 2447/1996 προεδρικών διαταγμάτων για την οργάνωση των υπηρεσιών που θα αναλάβουν σε πανελλήνιο επίπεδο την προώθηση και την εφαρμογή του θεσμού της αναδοχής, χωρίς ωστόσο να έχει λάβει ακόμη απάντηση. Η αναδοχή είναι ένας οικογενειοκεντρικός θεσμός, που σύμφωνα με τη διεθνή εμπειρία προτιμάται από τα ιδρύματα για τη μακροχρόνια παραμονή ανηλίκων που χρειάζεται να απομακρυνθούν από την οικογένειά τους. Ωστόσο στην Ελλάδα, παρά την ύπαρξη πρόβλεψης με το παραπάνω νομοθέτημα, η σχετική αρμοδιότητα δεν έχει ανατεθεί σε αποκεντρωμένες υπηρεσίες, με αποτέλεσμα να υπολειτουργεί και να υποστηρίζεται πολύ περιορισμένα, κυρίως από τρία δημόσια ιδρύματα που εδρεύουν στην Αττική και δεν διαθέτουν επάρκεια προσωπικού για την εκτεταμένη εφαρμογή του θεσμού. Αντίστοιχα, προβλήματα παρουσιάζονται και στην εφαρμογή του θεσμού της δημόσιας υιοθεσίας, που είναι εξαιρετικά χρονοβόρα, με αποτέλεσμα οι πολίτες να προσφεύγουν συχνά στην ιδιωτική υιοθεσία, η οποία σε αρκετές περιπτώσεις επιτρέπει οικονομικές συναλλαγές και συμβάλλει στη συντήρηση του εμπορίου βρεφών. Ο Συνήγορος του Παιδιού έχει εκφράσει την εκτίμηση ότι για να καταργηθεί σταδιακά η ιδιωτική υιοθεσία χρειάζεται επιτάχυνση της δημόσιας υιοθεσίας και με τη μεσολάβηση των αρμόδιων υπηρεσιών διασφάλιση, σε σύντομο χρονικό διάστημα, της τοποθέτησης σε θετές οικογένειες των παιδιών που δεν διαθέτουν οικογενειακό πλαίσιο φροντίδας.



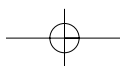


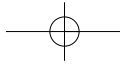
3.10 ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΣΥΝΟΔΕΥΤΟΥΣ ΑΛΛΟΔΑΠΟΥΣ ΑΝΗΛΙΚΟΥΣ

Κατά τη διάρκεια του 2006, ο Συνήγορος του Παιδιού επισκέφθηκε κέντρα υποδοχής μεταναστών, χώρους κράτησης και μονάδες φιλοξενίας για ασυνόδευτους ανήλικους πρόσφυγες και συμμετείχε σε συσκέψεις φορέων με θέμα την εκπόνηση προτάσεων για τη φροντίδα των ασυνόδευτων αλλοδαπών ανηλίκων στη χώρα. Οι προτάσεις που κατέθεσε στον Πρωθυπουργό και στα αρμόδια υπουργεία ήδη από το 2005 με την ειδική έκθεση για τη «Διοικητική κράτηση και απέλαση αλλοδαπών ανηλίκων» δεν έχουν τύχει επίσημης απάντησης. Το πόρισμα, που εξέδωσε η Αρχή αναφορικά με τη μεταχείριση ασυνόδευτων ανηλίκων στην Παγανή Μυτιλήνης, επισημαίνει την ανάγκη βελτίωσης των προνοιακών παροχών και εφαρμογής του θεσμού της επιτροπείας για αυτή την κατηγορία ανηλίκων. Τα συναρμόδια υπουργεία έχουν ατύπως εκδηλώσει την πρόθεση να εξετάσουν την κατάσταση. Το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες (ΕΣΠ) και άλλες ΜΚΟ αναζητούν θεσμικές λύσεις. Αντί να αντιμετωπίζονται οι ανήλικοι αυτοί ως παραβάτες της μεταναστευτικής νομοθεσίας, επείγει η εκπόνηση εναλλακτικών λύσεων στην κράτηση και την απέλαση, καθώς και η προνοιακή μέριμνα της ελληνικής πολιτείας. Η δημόσια θέση/διακήρυξη του Ευρωπαϊκού Δικτύου Συνηγώρων του Παιδιού στο θέμα αυτό αποτελεί έναν ακόμη παράγοντα ώστε να προσαρμοστεί η ελληνική νομοθεσία και η διοικητική πρακτική στις διεθνώς αποδεκτές αρχές δικαίου για τη μεταχείριση των ασυνόδευτων αλλοδαπών ανηλίκων.

3.11 Η ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΚΑΙ Η ΙΣΟΤΙΜΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Παρά τη βελτίωση που έχει παρατηρηθεί τα τελευταία χρόνια στον τομέα της υποστήριξης της εκπαιδευτικής ένταξης παιδιών με ειδικές ανάγκες, το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα εξακολουθεί να μην καλύπτει σε επαρκή βαθμό τις εκπαιδευτικές ανάγκες της ευαίσθητης αυτής κοινωνικής ομάδας. Ο Συνήγορος του Πολίτη δέχεται σημαντικό αριθμό αναφορών από γονείς παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Το πρόβλημα εντοπίζεται στο ότι οι δυνατότητες που παρέχει ο νόμος για εκπαίδευση αυτών των παιδιών (π.χ. παράλληλη στήριξη ή φοίτηση σε τμήματα ένταξης) δεν πραγματώνονται, κυρίως στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ή εκπληρώνονται πλημμελώς, με την έννοια ότι είτε δεν πραγματοποιούνται από εξειδικευμένους εκπαιδευτικούς είτε καθυστερεί η υλοποίησή τους σε σχέση με την έναρξη της σχολικής χρονιάς των υπόλοιπων μαθητών. Σε αρκετές περιπτώσεις, αν και η γνωμάτευση του επιστημονικού προσωπικού των Κέντρων Διάγνωσης, Αξιολόγησης και Υποστήριξης (ΚΔΑΥ) προτείνει την παράλληλη στήριξη ως καταλληλότερο τρόπο εκπαίδευσης για το συγκεκριμένο παιδί, αυτό τοποθετείται τελικά σε τμήμα ένταξης. Επιπλέον, σε αρκετές περιοχές της χώρας δεν έχει συσταθεί Τεχνικό Επαγγελματικό Εκπαιδευτήριο Ειδικής Αγωγής Α' βαθμίδας ούτε υπάρχει πρόβλεψη για την αντιμετώπιση των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών μαθητών σε κανονικά σχολεία. Επίσης, υπάρχουν σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής, όπως Εργαστήρια Ειδικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, που δεν πληρούν τις ισχύουσες προδιαγραφές σε χώρους, εξοπλισμό και επάρκεια προσωπικού. Για ορισμένες κατηγορίες μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες που δεν υπάγονται στη νομοθετική ρύθμιση για εξαίρεση από τις γραπτές εξετάσεις, η ολοκλήρωση της υποχρεωτικής γυμνασιακής εκπαίδευσης καθίσταται αδύνατη. Γενικότερα, τα προβλεπόμενα από τον νόμο προσαρμοσμένα και εξατομικευμένα υποστηρικτικά εκπαιδευτικά προγράμματα δεν παρέχονται, με συνέπεια τα παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες να στερούνται της ειδικής υποστήριξης που χρειάζονται και δικαιούνται για την εξασφάλιση του δικαιώματός τους στη δημόσια εκπαίδευση στη βάση της ισότητας των ευκαιριών (άρθρα 2, 28 και 29





της ΔΣΔΠ). Στη διάρκεια του 2006, ο Συνήγορος του Παιδιού εκπόνησε πόρισμα για μαθητή της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που πάσχει από το σύνδρομο Asperger, στο οποίο κατέγραψε την ανάγκη να υπάρξει νομοθετική ρύθμιση σχετικά με τον τρόπο αξιολόγησης της σχολικής επίδοσης των παιδιών με αναπτυξιακές διαταραχές.

Εκτίμηση του Συνηγόρου του Παιδιού είναι ότι οι παροχές στο εκπαιδευτικό σύστημα για τους μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες χρειάζεται να αποτελέσουν αντικείμενο διεξοδικής μελέτης και προσπάθειας, ώστε να δημιουργηθούν οι συνθήκες που θα επιτρέπουν την ισότιμη άσκηση του εκπαιδευτικού δικαιώματος από όλους ανεξαιρέτως τους μαθητές και θα αποτρέπουν τον αποκλεισμό και την πρόωρη διαρροή από το σχολείο των αδυνάτων.

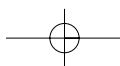
3.12 Η ΕΜΠΕΔΩΣΗ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΣΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΑΙ Η ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗ ΛΗΨΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

Η εκπαίδευση των μαθητών στα δικαιώματα του παιδιού και η εμπέδωση των δικαιωμάτων με την αξιοποίηση σύγχρονων συμμετοχικών και βιωματικών διαδικασιών μάθησης παραμένει πρωταρχική επιδίωξη του Συνηγόρου του Παιδιού. Για την επίτευξη του στόχου αυτού απαιτείται αναμόρφωση του περιεχομένου της σχολικής ύλης και του αναλυτικού εκπαιδευτικού προγράμματος και επιμόρφωση των ίδιων των εκπαιδευτικών στα θέματα αυτά (σύμφωνα με τους στόχους της εκπαίδευσης όπως συγκεκριμένα προσδιορίζονται από τη ΔΣΔΠ, άρθρο 29). Διαπίστωση της Αρχής είναι ότι σήμερα τόσο οι μαθητές όσο και οι εκπαιδευτικοί σε μεγάλο βαθμό αγνοούν το περιεχόμενο και τις συνέπειες της εφαρμογής της ΔΣΔΠ, παρά την ανειλημμένη συμβατική υποχρέωση της χώρας να κάνει ευρύτερα γνωστή τη σύμβαση σε ολόκληρο τον πληθυσμό.

Παράγοντας έμπρακτης εφαρμογής των δικαιωμάτων είναι η προαγωγή της δημοκρατικής εκπαίδευσης και η ακρόαση των απόψεων των μαθητών σε θέματα που τους αφορούν, ανάλογα με την ηλικία και την ωριμότητά τους. Ωστόσο, κοινή διαπίστωση αποτελεί ότι οι μαθητικές κοινότητες σε μεγάλο βαθμό έχουν απαξιωθεί στη συνείδηση εκπαιδευτικών και μαθητών. Κατά το 2006 και με αφορμή τη διεξαγωγή εκλογών στα σχολεία για την ανάδειξη των εκπροσώπων στις μαθητικές κοινότητες, ο Συνήγορος του Παιδιού εξέδωσε δελτίο Τύπου με το οποίο κάλεσε τα μέλη των εκπαιδευτικών κοινοτήτων να δώσουν νόημα στις προβλεπόμενες διαδικασίες και να κάνουν πράξη τη δημοκρατία στα σχολεία. Επίσης, με αφορμή το ζήτημα της χρήσης των κινητών τηλεφώνων στα σχολεία, ο Συνήγορος του Πολίτη απέστειλε επιστολή στην Υπουργό Παιδείας προτείνοντας την αξιοποίηση του διαλόγου σε όλες τις εκπαιδευτικές κοινότητες της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για την προαγωγή της ενημέρωσης, της αυτοδέσμευσης και της αυτοπροστασίας των μαθητών από την ενδεχόμενη βλαπτική χρήση των κινητών εκτός της εκπαιδευτικής διαδικασίας, κατά την οποία ούτως ή άλλως απαγορεύεται. Η γενική διαπίστωση της Αρχής, ωστόσο, είναι ότι το εκπαιδευτικό σύστημα βασίζει τη σχολική πειθαρχία περισσότερο στην επιβολή απαγορεύσεων και κυρώσεων παρά στη δυνατότητά του να εμπλέξει ενεργώς τους μαθητές και τις μαθήτριες σε έναν καθημερινό ζωντανό διάλογο που θα τροφοδοτεί την έμπρακτη υπεράσπιση των δικαιωμάτων τους από τους ίδιους.

3.13 ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΑΣ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

Η σχολική βία έχει αποτελέσει θέμα που απασχολεί όλο και περισσότερο την κοινή γνώμη στην Ελλάδα, τόσο επειδή έχουν αυξηθεί τα κρούσματα βίας, που συνιστούν παραβίαση των δικαιωμάτων μαθητών και εκπαιδευτικών και προκαλούν κωλύματα στην εύρυθμη λειτουργία των σχολείων, όσο και επειδή ακραία μεμονωμένα περιστατικά έχουν προβλη-





θεί υπερβολικά από τα ΜΜΕ. Αποψη του Συνηγόρου του Παιδιού είναι ότι η καταπολέμηση της βίας στα σχολεία συναρτάται αφενός με την υποστήριξη του έργου των εκπαιδευτικών από ειδικευμένους επαγγελματίες σε θέματα διαχείρισης κρίσεων και αντιμετώπισης προσωπικών προβλημάτων των μαθητών και αφετέρου με την προαγωγή της δημοκρατίας στα σχολεία και την εισαγωγή διαλόγου, επικοινωνίας, ανάληψης ευθυνών και ανάπτυξης νέων ρόλων από τα μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας. Ο Συνήγορος του Παιδιού απηύθυνε πρόσκληση σε εκπαιδευτικούς και μαθητές με αφορμή την έναρξη της νέας σχολικής χρονιάς, με δελτίο Τύπου τιτλοφορούμενο «Ας βγάλουμε τη βία από τα σχολεία μας», προτείνοντας την ενεργοποίηση και τη συνεργασία όλων των μερών των σχολικών κοινοτήτων για την επίτευξη αυτού του στόχου. Το θέμα αυτό αποτέλεσε κατά το 2006 ένα από τα κύρια αντικείμενα συζήτησης με τους μαθητές και τους καθηγητές κατά τη διάρκεια επισκέψεων του Συνηγόρου του Παιδιού στα σχολεία.

3.14 ΜΜΕ ΚΑΙ ΑΝΗΛΙΚΟΙ

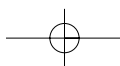
Η εκτεταμένη ενασχόληση των ΜΜΕ με περιστατικά στα οποία ανήλικοι εμπλέκονταν ως θύτες και θύματα, αλλά και η εμφανής παραβίαση εκ μέρους πολλών ΜΜΕ των κανόνων δεοντολογίας για την αντιμετώπιση των ανηλίκων, κατέστησαν αναγκαία τη δημόσια τοποθέτηση του Συνηγόρου του Παιδιού στα ζητήματα αυτά και την προσφυγή του στην αρμόδια ανεξάρτητη αρχή, δηλαδή στο ΕΣΡ, προκειμένου αυτό να λάβει τα αναγκαία μέτρα για την οριοθέτηση του έργου της ενημέρωσης και την αποτροπή πρακτικών που παραβιάζουν τα δικαιώματα των εμπλεκόμενων ανηλίκων και αποδεδειγμένα αποβαίνουν βλαπτικές για αυτούς. Πεποίθηση του Συνηγόρου του Πολίτη είναι ότι επιβάλλεται η συνεργασία πολιτειακών, δημοσιογραφικών και επιχειρηματικών παραγόντων για την εκπόνηση και την τήρηση ενός δεσμευτικού πλαισίου, ώστε το δικαίωμα της ενημέρωσης να μην προσβάλλει άλλα θεμελιώδη δικαιώματα, όπως αυτά της προσωπικότητας και της ιδιωτικής ζωής των ανηλίκων, του επαγγελματικού απορρήτου και του απορρήτου του περιεχομένου της προδικασίας σε υποθέσεις που εκκρεμούν στα ποινικά δικαστήρια. Ακόμη, ο Συνήγορος του Παιδιού έχει εκφράσει την ανησυχία του, διότι η υπερβολική έκθεση των προσωπικών δεδομένων των ανηλίκων θυμάτων τελικά αποτρέπει άλλους ανηλίκους που είναι θύματα να αποκαλύψουν τις παραβιάσεις αυτές, φοβούμενοι τον δημόσιο εξευτελισμό και τη διαπόμπευσή τους.

3.15 ΠΑΙΔΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ

Ο Συνήγορος του Πολίτη δέχθηκε και κατά το 2006 καταγγελίες από πολίτες για περιστατικά παιδιών που επαιτούν ή εργάζονται στους δρόμους, τα οποία πιθανόν είναι θύματα παραμέλησης ή εκμετάλλευσης. Σε αλληλογραφία που είχε με την αστυνομία και με κοινωνικές υπηρεσίες ο Συνήγορος του Παιδιού έχει ζητήσει την τακτική παρουσία ειδικευμένων λειτουργών σε χώρους όπου παρατηρούνται αυξημένα τέτοια φαινόμενα και σε κάθε περίπτωση την αξιοποίηση της θεσμικής συνεργασίας μεταξύ τοπικών παραγόντων, που μπορεί να περιλαμβάνουν και πιστοποιημένες ΜΚΟ, ώστε η αποτροπή της παιδικής εργασίας και εκμετάλλευσης να συνδυάζεται με την υποστήριξη και τη διαπαιδαγώγηση των παιδιών αυτών και των οικογενειών τους, καθώς και με την τακτική φοίτησή τους στο σχολείο.

3.16 ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΝΕΑΝΙΚΗΣ ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Η παραβατικότητα των ανηλίκων απασχολεί ιδιαίτερα τον Συνήγορο του Παιδιού τόσο ως προς την ανάγκη να εκπονηθούν μέτρα πρόληψης και υποστηρικτικής αντιμετώπισης των





ανηλίκων που είναι εκτεθειμένοι σε συμπεριφορές οι οποίες παραβιάζουν τον ποινικό νόμο όσο και από τη σκοπιά των δικαιωμάτων των ανηλίκων εκείνων που καταδικάζονται και τοποθετούνται σε χώρους εγκλεισμού ή εις βάρος των οποίων επιβάλλονται αναμορφωτικά μέτρα. Κατά τη διάρκεια του 2006, η Αρχή επισκέφθηκε σωφρονιστικά καταστήματα και το μόνο ίδρυμα αγωγής ανηλίκων που λειτουργεί στην Ελλάδα, στην περιοχή του Βόλου, στο οποίο μάλιστα διαπίστωσε προβλήματα σε σχέση με την εκπαίδευση των φιλοξενούμενων ανηλίκων, τα οποία έθεσε υπόψη του αρμόδιου Υπουργείου Δικαιοσύνης, λαμβάνοντας τη διαβεβαίωση ότι θα αντιμετωπιστούν σύντομα. Σημαντικές ελλείψεις διαπιστώνονται ωστόσο στο πεδίο της εφαρμογής των αναμορφωτικών μέτρων γενικότερα, όπως έχει ήδη επισημανθεί σε επιστολή της Αρχής προς το Υπουργείο Δικαιοσύνης (*Ετήσια Έκθεση 2005*, σ. 175–176), μεταξύ των οποίων η ελλιπής στελέχωση των υπηρεσιών επιμελητών ανηλίκων και η μη έκδοση προδιαγραφών και οδηγιών για την υλοποίηση των νέων αναμορφωτικών μέτρων που έχει εισαγάγει ο Ν. 3189/2003.

4. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΣΗΜΑΝΤΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

4.1 ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

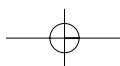
4.1.1 ΕΝΤΑΞΗ ΠΑΙΔΙΩΝ ΡΟΜΑ ΣΤΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

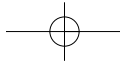
Ο Συνήγορος του Πολίτη δέχθηκε αναφορά με θέμα το πρόβλημα ότι παιδιά του καταυλισμού Αγίου Σώστη Τεγέας δεν φοιτούσαν στο σχολείο, λόγω άρνησης του Δημάρχου Τεγέας να προβεί σε επιδιόρθωση και παραχώρηση παρακείμενων εγκαταλελειμμένων σχολικών κτιρίων.

Κλιμάκιο της Αρχής διενήργησε αυτοψία στην περιοχή, διερευνώντας το ενδεχόμενο επαναλειτουργίας ορισμένων από τα κτίρια αυτά, προκειμένου να εξυπηρετηθούν οι παραπάνω μαθητές. Επίσης, τα μέλη του κλιμακίου συμμετείχαν σε σύσκεψη με τον Νομάρχη Αρκαδίας και τους προϊσταμένους της Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (ΠΕ) Αρκαδίας, της Επιστημονικής και Παιδαγωγικής Καθοδήγησης της Περιφέρειας Πελοποννήσου και των κοινωνικών υπηρεσιών της νομαρχίας. Στη συνέχεια, το κλιμάκιο επισκέφθηκε και την Αντιεισαγγελέα Πρωτοδικών Αρκαδίας, την οποία ενημέρωσε για το επίμαχο ζήτημα. Κατά τη διάρκεια της σύσκεψης, οι εμπλεκόμενες υπηρεσίες δεσμεύτηκαν να αναλάβουν δράση, με σκοπό την ένταξη των παιδιών Ρομά στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Ως προσφορότερη λύση για την αντιμετώπιση του προβλήματος και την αποφυγή περιθωριοποίησης του μειονοτικού αυτού πληθυσμού, υιοθετήθηκε η διασπορά των παιδιών σε περισσότερα του ενός σχολεία, η οποία είχε δοκιμαστεί σε παρόμοιες περιπτώσεις στο παρελθόν, με πρωτοβουλία του προγράμματος του ΥΠΕΠΘ «Ένταξη Τσιγγανοπαίδων στο σχολείο».

Μετά την παρέμβαση της Αρχής, οι υπεύθυνοι της ΠΕ Αρκαδίας φρόντισαν αρχικά για την καταγραφή των παιδιών σχολικής ηλικίας του καταυλισμού και, στη συνέχεια, για την εκπόνηση σχεδίου ένταξης των παιδιών αυτών σε σχολεία της Τρίπολης.

Κατά τη σχολική χρονιά 2005–2006, παρά τα αρχικά προβλήματα που εμφανίστηκαν λόγω μη προσκόμισης πιστοποιητικών γεννήσεως, προβλήματα τα οποία αντιμετωπίστηκαν ιδίως χάρη στην παρέμβαση της Εισαγγελίας, 37 παιδιά ενεγράφησαν για πρώτη φορά και άλλα 28 επανεγγράφησαν. Οι αριθμοί αυτοί αυξήθηκαν κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους (υπόθεση 4403/2004).





4.1.2 ΑΠΟΧΗ ΠΑΙΔΙΟΥ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Ο Συνήγορος του Πολίτη δέχθηκε αναφορά από εκπαιδευτικό ειδικής αγωγής με θέμα την αποχή από την υποχρεωτική εκπαίδευση τυφλού δεκατετράχρονου κοριτσιού. Σύμφωνα με την αναφορά, η ανήλικη έχασε την όρασή της στο τέλος της Γ' δημοτικού και έκτοτε παρέμεινε, κατά το μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, εκτός σχολικής εκπαίδευσης. Στις αρχές του 2005, έπειτα από πρόταση του αρμόδιου ΚΔΑΥ, παρακολούθησε για μικρό χρονικό διάστημα τα μαθήματα του Ειδικού Δημοτικού Σχολείου Τυφλών Θεσσαλονίκης, χωρίς να ολοκληρωθεί επισήμως η διαδικασία μετεγγραφής της. Στη συνέχεια, οι γονείς διέκοψαν τη φοίτησή της, με την αιτιολογία ότι κουράζεται κατά τη μετάβαση στο σχολείο, χωρίς να ανακινήσουν οποιαδήποτε διαδικασία για την εξεύρεση εναλλακτικής λύσης. Έτσι, η ανήλικη παρέμεινε και πάλι στο σπίτι.

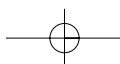
Ο Συνήγορος του Παιδιού ενημέρωσε τους γονείς της ανήλικης για την υποχρέωσή τους να μεριμνήσουν για την επανένταξη της κόρης τους σε σχολικό πλαίσιο. Οι ίδιοι υποστήριξαν ότι το παιδί είχε δυσκολίες προσαρμογής στο Ειδικό Δημοτικό Σχολείο Τυφλών, λόγω της συνύπαρξης με παιδιά που είχαν άλλα σοβαρά προβλήματα πέραν της όρασης, και για τον λόγο αυτόν αποφάσισαν να διακόψουν τη φοίτησή της. Ισχυρίστηκαν ότι δεν γνώριζαν ότι η φοίτηση της κόρης τους στο σχολείο είναι υποχρεωτική.

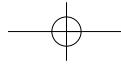
Στη συνέχεια, ο Συνήγορος του Παιδιού απευθύνθηκε στο αρμόδιο Γραφείο της ΠΕ, ζητώντας από την προϊσταμένη να μεριμνήσει για την εξεύρεση λύσης, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της. Η προϊσταμένη επικοινωνήσε με τους γονείς της ανήλικης, καθώς και με τον διευθυντή του δημοτικού σχολείου της περιοχής όπου διέμενε η οικογένεια, με το αρμόδιο ΚΔΑΥ και με τον Σχολικό Σύμβουλο Ειδικής Αγωγής. Έπειτα από νεότερη αξιολόγηση της ανήλικης από το ΚΔΑΥ και με δεδομένη την απόλυτη άρνηση των γονέων να επιστρέψει η κόρη τους στο ειδικό σχολείο τυφλών, αποφασίστηκε η φοίτησή της σε κανονικό δημοτικό σχολείο με προσωρινή παρακολούθηση τμήματος ένταξης. Συγχρόνως υποβλήθηκε προς τη Διεύθυνση Ειδικής Αγωγής του ΥΠΕΠΘ αίτημα για παράλληλη στήριξη, με προοπτική τον διορισμό εκπαιδευτικού ειδικής αγωγής με γνώσεις της γραφής του συστήματος Braille για την εξατομικευμένη υποστήριξη του συγκεκριμένου παιδιού στον χώρο του σχολείου.

Σύμφωνα με τις πρώτες πληροφορίες που έλαβε η Αρχή από το Γραφείο της ΠΕ και τον διευθυντή του σχολείου, η επανένταξη της ανήλικης στο σχολικό περιβάλλον εξελίσσεται ομαλά και σημειώνονται ιδιαίτερες προσπάθειες υποστήρισής της από τους εκπαιδευτικούς και τους συμμαθητές της. Παράλληλα, υπήρξε προφορική δέσμευση εκ μέρους του αρμόδιου ΚΔΑΥ να διατηρηθεί συνεργασία τόσο με το σχολείο όσο και με την οικογένεια της ανήλικης, προκειμένου να διασφαλιστεί η συνέχιση της φοίτησης και της πρόοδου της. Το αίτημα για παράλληλη στήριξη τον Δεκέμβριο του 2006 βρισκόταν ακόμη υπό εξέταση (υπόθεση 10078/2006).

4.1.3 ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Ο Συνήγορος του Πολίτη δέχθηκε αναφορά από τη Διεύθυνση του 14ου Ενιαίου Λυκείου Περιστερίου με θέμα την παράλειψη των αρμόδιων υπηρεσιών να αντικαταστήσουν, στον σχολικό περίβολο, κατεστραμμένα ηχοπετάσματα, τα οποία λόγω της φθοράς τους αποτελούσαν κίνδυνο για τους μαθητές, αλλά και για τους διερχομένους. Το 14ο Ενιαίο Λύκειο Περιστερίου και το 3ο Γραφείο της Διεύθυνσης της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Γ' Αθήνας είχαν απευθυνθεί εγγράφως σε πιθανόν αρμόδιες υπηρεσίες, προκειμένου να προβούν αυτές στην αντικατάσταση των ηχοπετασμάτων. Το ζήτημα ωστόσο δεν είχε δι-





ευθετηθεί, διότι οι εμπλεκόμενες υπηρεσίες διαφωνούσαν ως προς την αρμοδιότητα. Την υπόθεση χειρίστηκαν από κοινού ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού και ο Κύκλος Ποιότητας Ζωής. Ο Συνήγορος του Πολίτη απευθύνθηκε προς τους εμπλεκόμενους φορείς (Υπηρεσία Αποκατάστασης Σεισμοπλήκτων Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Έργων του ΥΠΕΧΩΔΕ, Οργανισμός Σχολικών Κτιρίων, Δήμος Περιστερίου, Διεύθυνση Ελέγχου Ατμοσφαιρικής Ρύπανσης και Θορύβου του ΥΠΕΧΩΔΕ) επισημαίνοντας τις ευθύνες τους. Τελικά απάντηση ήρθε από τον Οργανισμό Σχολικών Κτιρίων, ο οποίος και ανέλαβε το σχετικό έργο (υπόθεση 2763/2006).

4.2 ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΥΓΕΙΑ – ΨΥΧΙΚΗ ΥΓΕΙΑ

4.2.1 ΔΥΣΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ ΕΠΕΙΓΟΝΤΩΝ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΟΨΥΧΙΑΤΡΙΚΟΥ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ

Ο Συνήγορος του Πολίτη δέχθηκε αναφορά από παιδοψυχίατρο με θέμα σοβαρά προβλήματα στη λειτουργία της Μονάδας Επειγόντων Περιστατικών (ΜΕΠ) του Παιδοψυχιατρικού Νοσοκομείου Αττικής (ΠΝΑ). Η αναφορά επισήμαινε: α) δραματική και συνεχή επιδείνωση των συνθηκών νοσηλείας των ανήλικων ασθενών λόγω της κακής κτιριακής και υλικοτεχνικής υποδομής, β) σοβαρή υποστελέχωση της μονάδας, ιδίως σε ιατρικό προσωπικό, και συνεχή εναλλαγή παιδοψυχιάτρων, και γ) έλλειψη σχεδιασμού για τη βραχυπρόθεσμη και μεσοπρόθεσμη λειτουργία της ΜΕΠ, εξαιτίας της σοβαρής καθυστέρησης στον επικείμενο τερματισμό της λειτουργίας της. Την υπόθεση ανέλαβαν από κοινού ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού και ο Κύκλος Κοινωνικής Προστασίας.

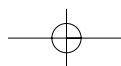
Από τη διερεύνηση της υπόθεσης, η Αρχή διαπίστωσε κατ' αρχάς ότι η δυσλειτουργία της μονάδας οφειλόταν πράγματι στην παρατεταμένη μεταβατική περίοδο, έως τον τερματισμό της λειτουργίας της, ο οποίος είχε προγραμματιστεί στο πλαίσιο της Β' φάσης του προγράμματος «Ψυχαργός». Το ίδιο διατύπωσαν ομόφωνα και οι αρμόδιοι επιστημονικοί φορείς (Επιστημονικό Συμβούλιο ΠΝΑ, Ελληνική Παιδοψυχιατρική Εταιρία), καθώς και από την Ειδική Επιτροπή Ελέγχου Προστασίας των Δικαιωμάτων των Ατόμων με Ψυχικές Διαταραχές του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, που κλήθηκε να εξετάσει τα προβλήματα της μονάδας.

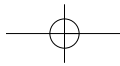
Σε ό,τι αφορά τη στελέχωση της μονάδας, κατά το διάστημα πραγματοποίησης της αυτοψίας δεν υπήρχε συνεχής κάλυψη από παιδοψυχίατρο (εκτός από τους ειδικευμένους). Δεν διαπιστώθηκε ωστόσο –κατά την περίοδο εκείνη– η καταγελλόμενη στην αναφορά υποστελέχωση ούτε συνεχής εναλλαγή του ιατρικού προσωπικού.

Οι κτιριακές εγκαταστάσεις και οι συνθήκες διαμονής των παιδιών παρουσίαζαν προβλήματα, καθώς το κτίριο ήταν παλιό και σε κακή κατάσταση. Παρατηρήθηκε ότι σε ορισμένα υπνοδωμάτια δεν υπήρχαν πόρτες, κάποια δε από τα νοσηλευόμενα παιδιά φαινόταν να μη διαθέτουν προσωπικά ρούχα ή αντικείμενα. Ο κοινόχρηστος χώρος, που λειτουργεί ως καθιστικό και χώρος συνεύρεσης, ήταν παραμελημένος, με λιγοστά και παλιά έπιπλα. Τα υπνοδωμάτια και οι κοινόχρηστοι χώροι δεν είχαν καμία απολύτως διακόσμηση και υπήρχε πλήρης έλλειψη παιδαγωγικού υλικού απασχόλησης και ψυχαγωγίας των παιδιών.

Όσον αφορά στη λειτουργία της ΜΕΠ, διαπιστώθηκαν ελλείψεις στο κοινωνικο-θεραπευτικό πρόγραμμα των νοσηλευόμενων παιδιών, ως προς τη δημιουργική απασχόληση και συμμετοχή τους σε ομαδικές δραστηριότητες, ιδίως τα απογεύματα και τα Σαββατοκύριακα. Το γεγονός αυτό αποδόθηκε στην απουσία εξειδικευμένου προσωπικού.

Άλλο πρόβλημα είναι η χρόνια παραμονή στη ΜΕΠ ορισμένων εφήβων, οι οποίοι δεν χρειάζονται νοσηλεία, φιλοξενούνται όμως εκεί λόγω έλλειψης κατάλληλων δομών παιδι-





κής προστασίας. Σχετικά με το ειδικότερο αυτό θέμα, ο Συνήγορος του Πολίτη έχει ήδη συντάξει πόρισμα με τίτλο «Δομές προστασίας και φιλοξενίας παιδιών και εφήβων με ψυχικές διαταραχές» (Ιούλιος 2005), για το οποίο δεν έχει ληφθεί απάντηση από το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

Ο Συνήγορος του Πολίτη σύστησε στη διοίκηση του ΠΝΑ τη λήψη μέτρων για την αντιμετώπιση των παραπάνω προβλημάτων. Στη συνέχεια, η διοικήτρια ενημέρωσε την Αρχή ότι στη ΜΕΠ τοποθετήθηκε παιδοψυχίατρος επιμελητής Β' πλήρους απασχόλησης, προκειμένου να υπάρχει συνεχής και σταθερή ιατρική κάλυψη της μονάδας. Επίσης, τοποθετήθηκαν στον κοινόχρηστο χώρο καινούργια έπιπλα, όπως ήταν προγραμματισμένο.

Στη συνέχεια, ο Συνήγορος του Πολίτη, με έγγραφο προς τον Υπουργό Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, ζήτησε ενημέρωση σχετικά με το χρονοδιάγραμμα της ολοκλήρωσης των διαδικασιών για το κλείσιμο της ΜΕΠ, καθώς και με τη θέση του υπουργείου σχετικά με την ανεπάρκεια κοινοτικών δομών για τη φιλοξενία παιδιών και εφήβων με ψυχικές διαταραχές. Μέχρι στιγμής δεν έχει ληφθεί απάντηση από το αρμόδιο υπουργείο (υπόθεση 13876/2005).

4.2.2 ΑΡΝΗΣΗ ΑΝΗΛΙΚΟΥ ΓΙΑ ΦΟΙΤΗΣΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΠΟΣΥΡΣΗ

Επαγγελματίες υγείας απευθύνθηκαν στον Συνήγορο του Πολίτη, όταν αντιλήφθηκαν ότι στην περιοχή όπου ασκούν τα καθήκοντα τους ζούσε δεκατετράχρονο αγόρι το οποίο για περισσότερα από δύο χρόνια απείχε από τη σχολική εκπαίδευση, επικαλούμενο υπέρμετρο φόβο να εξέλθει από το σπίτι.

Κατά τη διερεύνηση της υπόθεσης και έπειτα από ενεργοποίηση της αρμόδιας κοινωνικής υπηρεσίας, διαπιστώθηκε ότι ο ανήλικος διαβιούσε σε δυσχερείς κοινωνικοοικονομικές συνθήκες (πενταμελής οικογένεια σε μικρό και ανήλιαγο ημιυπόγειο διαμέρισμα, άνεργος πατέρας, κακοποιημένη σύζυγος κ.ά.).

Η επίσκεψη παιδίατρου και παιδοψυχιάτρου στο σπίτι του ανήλικου έπειτα από παρέμβαση της Αρχής επιβεβαίωσε την ανάγκη για άμεση λήψη μέτρων, καθώς απειλούνταν τόσο η σωματική όσο και η ψυχική υγεία του. Επισημαίνεται ότι ο ανήλικος επιδείκνυε επιθετικότητα κάθε φορά που πιεζόταν από την οικογένειά του να βγει έξω, η ακινησία δε και η ενασχόλησή του μόνο με την τηλεόραση και τα ηλεκτρονικά παιχνίδια είχε αρχίσει να προκαλεί ατροφία των κάτω άκρων.

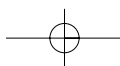
Προκειμένου να κάμψει την επίμονη άρνηση της οικογένειας για προσωρινή απομάκρυνση του παιδιού και φιλοξενία του σε ειδική δομή, ο Συνήγορος του Παιδιού πραγματοποίησε συναντήσεις με τους γονείς και στη συνέχεια παρέπεμψε τον ανήλικο στην παιδοψυχιατρική κλινική του Νοσοκομείου Παιδών «Αγία Σοφία». Ο δεκατετράχρονος παρουσίασε από την αρχή κίελας σημαντική βελτίωση στη συμπεριφορά του, άρχισε να κινείται άφοβα ακόμη και στον προαύλιο χώρο, ξεκίνησε δε και η φοίτησή του στο σχολείο που λειτουργεί στον χώρο του νοσοκομείου.

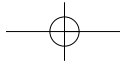
Τελικά, προκειμένου να ολοκληρωθεί η προσπάθεια επιστροφής σε μια φυσιολογική ζωή, ο ανήλικος παραπέμφθηκε σε ειδικό θεραπευτικό ξενώνα για εφήβους (υπόθεση 16549/2005).

4.3 ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ

4.3.1 ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΚΑΛΥΨΗ ΤΕΚΝΟΥ ΕΚΤΟΣ ΓΑΜΟΥ

Μπτέρα ανήλικης απευθύνθηκε στον Συνήγορο του Πολίτη, προκειμένου να επιτευχθεί η ασφαλιστική κάλυψη για υγειονομική περίθαλψη της κόρης της από τον ασφαλιστικό οργανισμό του πατέρα της, δημοσίου υπαλλήλου. Η ανήλικη είχε αναγνωριστεί με δικαστική απόφαση ως γνήσιο τέκνο εκτός γάμου.





Ο Οργανισμός Περίθαλψης Ασφαλισμένων του Δημοσίου (ΟΠΑΔ) απέρριψε το αίτημα έκδοσης βιβλιαρίου υγείας για την ανήλικη, λόγω άρνησης του άμεσα ασφαλισμένου πατέρα να υποβάλει τα απαιτούμενα δικαιολογητικά (υπεύθυνη δήλωση περί μη ασφάλισης του παιδιού σε άλλο οργανισμό και απογραφικό δελτίο υπογεγραμμένο από τον άμεσα ασφαλισμένο).

Δεδομένου ότι η μητέρα του παιδιού αδυνατούσε να το ασφαλίσει ως προστατευόμενο μέλος της οικογένειάς της, ο Συνήγορος του Παιδιού επιχείρησε κατ' αρχάς, χωρίς αποτέλεσμα, να επιτύχει τη σύμπραξη του πατέρα. Στη συνέχεια, πραγματοποιήθηκε αλληλογραφία με τον ΟΠΑΔ, στο πλαίσιο της οποίας η Αρχή τεκμηρίωσε τη θέση ότι το δικαίωμα του παιδιού για υγειονομική κάλυψη από τον ασφαλιστικό φορέα του γονέα του είναι από τον νόμο αυτοτελές απέναντι στον οργανισμό και, κατά συνέπεια, δεν εξαρτάται από τη σύμπραξη (ή μη) του άμεσα ασφαλισμένου. Ως εκ τούτου, ζητήθηκε από τον ΟΠΑΔ να υποδείξει τον τρόπο με τον οποίο θα μπορούσε να αρθεί το διαδικαστικό κώλυμα και να επιτευχθεί η έκδοση βιβλιαρίου του παιδιού, με ενέργειες της μητέρας που ασκούσε αποκλειστικά την επιμέλεια και τη γονική μέριμνα.

Παρά την αρχική άρνηση του οργανισμού, η Αρχή μεσολάβησε ώστε να αποσταλεί υπηρεσιακά από την υπηρεσία του ασφαλισμένου στη Διεύθυνση Υγειονομικής Περίθαλψης του ΟΠΑΔ η απαιτούμενη βεβαίωση που αφορούσε στην υπηρεσιακή κατάσταση του πατέρα, προκειμένου να ολοκληρωθεί η διαδικασία ασφάλισης με την υποβολή εκ μέρους της μητέρας των υπόλοιπων απαιτούμενων δικαιολογητικών (15228/2005).

4.4 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΠΟ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ

4.4.1 ΑΣΚΗΣΗ ΣΩΜΑΤΙΚΗΣ ΒΙΑΣ ΚΑΙ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΠΑΡΕΝΟΧΑΛΗΣΗ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

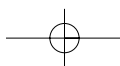
Αλλοδαπή μητέρα εννιάχρονου υπέβαλε στον Συνήγορο του Πολίτη αναφορά, προκειμένου να βρεθούν άμεσοι τρόποι προστασίας του ανήλικου γιου της από τον σύζυγό της. Ο τελευταίος έπασχε από σοβαρή ασθένεια που επηρέαζε τη λειτουργία του εγκεφάλου, με αποτέλεσμα να είναι νευρικός και επιθετικός και να κακοποιεί τόσο τη σύζυγό του όσο και τον ανήλικο, τον οποίο είχε αρχίσει να παρενοχλεί και σεξουαλικά.

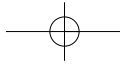
Η εξαιρετικά κακή πρόγνωση σχετικά με την πορεία της υγείας του πατέρα απέτρεψε την Αρχή από το να προχωρήσει σε διερεύνηση της συμπεριφοράς του και ενδεχόμενη καταγγελία, κάτι που δεν επιθυμούσε ούτε η μητέρα του παιδιού. Η λύση που επιλέχθηκε και από τη μητέρα ως προσφορότερη ήταν η απομάκρυνση της ίδιας και του γιου της από την οικία του πατέρα.

Ως εκ τούτου, ο Συνήγορος του Παιδιού επικοινωνήσε με τη Διεύθυνση Κοινωνικής Πρόνοιας της αρμόδιας νομαρχιακής αυτοδιοίκησης, προκειμένου να διερευνηθεί η δυνατότητα να γίνει αμέσως δεκτός ο ανήλικος σε παιδική κατασκήνωση, ώστε να απομακρυνθεί από το κακοποιητικό περιβάλλον και ταυτόχρονα να δοθεί στη μητέρα ο χρόνος να βρει εργασία και νέο χώρο διαμονής. Τελικά ο ανήλικος φιλοξενήθηκε για τρεις κατασκηνωτικές περιόδους, η δε μητέρα μέσα στο διάστημα αυτό εξασφάλισε εργασία και σπίτι (υπόθεση 10168/2006).

4.4.2 ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΒΙΑ

Δεκαεξάχρονη, θύμα ενδοοικογενειακής βίας, υπέβαλε στον Συνήγορο του Πολίτη αναφορά, ζητώντας τη διαμεσολάβησή του, προκειμένου να βρεθούν τρόποι στήριξής της στην αντιμετώπιση της κατάστασης. Η ανήλικη απευθύνθηκε στην Αρχή με τη βοήθεια καθηγήτριάς της και τη στήριξη συμμαθήτριάς, η οποία είχε επίσης στο παρελθόν απευθυνθεί στον





Συνήγορο του Πολίτη. Σύμφωνα με την καθηγήτρια, η ανήλικη παρουσίαζε δραματική αλλαγή στη συμπεριφορά της, είχε απουσίες από το σχολείο και πτώση της σχολικής επίδοσης.

Από την αξιολόγηση των πληροφοριών που δόθηκαν τόσο από την ίδια όσο και από το σχολικό της περιβάλλον, προέκυψε ότι η ανήλικη ήταν θύμα χρόνιας βίαιης συμπεριφοράς –σωματικής, λεκτικής και συναισθηματικής– εκ μέρους της μητέρας της. Προερχόταν από μονογονεϊκή οικογένεια και η μητέρα παρουσίαζε πολλαπλά ψυχοσυναισθηματικά προβλήματα και απρόβλεπτη επιθετική συμπεριφορά προς την κόρη της και προς τρίτους. Η ανήλικη δεν επιθυμούσε την εμπλοκή οργάνων της δημόσιας τάξης ή της δικαιοσύνης για την προστασία της, αλλά ζήτησε τη συνδρομή του Συνηγόρου του Παιδιού, προκειμένου να βρεθεί το κατάλληλο θεραπευτικό πλαίσιο συμβουλευτικής και υποστήριξης.

Έπειτα από συνεννόηση με την ανήλικη, ο Συνήγορος του Παιδιού την παρέπεμψε σε δημόσιο ιατροπαιδαγωγικό κέντρο της περιοχής κατοικίας της, προκειμένου να παρασχεθεί βοήθεια τόσο στην ίδια όσο και στη μητέρα. Επίσης, επικοινωνήθηκε με ενήλικα συγγενή της, ο οποίος ανέλαβε την παρακολούθηση της οικογενειακής κατάστασης και την υποστήριξη της ανήλικης.

Ο Συνήγορος του Παιδιού παρακολούθησε την εξέλιξη της συνεργασίας της ανήλικης με το ιατροπαιδαγωγικό κέντρο. Στην πορεία, πραγματοποιήθηκε συνάντηση με εκπροσώπους της επιστημονικής ομάδας του κέντρου στα γραφεία της Αρχής, προκειμένου να αξιολογηθεί η εξέλιξη της κατάστασης.

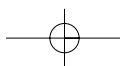
Η ανήλικη διατήρησε επικοινωνία με την Αρχή, ενημερώνοντας για την πρόδοό της και την οικογενειακή της κατάσταση (υπόθεση 3356/2005).

4.5 ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΠΟΥ ΔΕΝ ΖΕΙ ΜΕ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΤΟΥ ΣΕ ΚΑΤΑΛΛΗΛΗ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

4.5.1 ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΗΣ ΠΑΙΔΟΠΟΛΗΣ ΝΕΑΠΟΛΗΣ ΛΑΣΙΘΙΟΥ

Ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού εκπόνησε πόρισμα με θέμα «Οι συνθήκες λειτουργίας της Παιδόπολης Νεάπολης Λασιθίου Κρήτης» στο οποίο συνοψίζει τα συμπεράσματά του και διατυπώνει προτάσεις, στο πλαίσιο έρευνας σχετικά με τη λειτουργία αυτού του ιδρύματος παιδικής προστασίας. Την έρευνα αυτή αποφάσισε ο Συνήγορος του Πολίτη αυτεπάγγελτα (αρ. πρωτ. 219/26.7.2004), ύστερα από επίσκεψη που διεξήγαγε στον χώρο της Παιδόπολης, κατά την οποία διαπιστώθηκαν σοβαρότατες ελλείψεις σε προσωπικό, στις εγκαταστάσεις και στην κάλυψη των καθημερινών αναγκών των φιλοξενούμενων (σίτιση, καθαριότητα, υγιεινή, εκπαίδευση, ψυχαγωγία, κοινωνικοποίηση, συμβουλευτική κ.λπ.). Από την έναρξη της έρευνας έως την έκδοση του πορίσματος, ο Συνήγορος του Παιδιού ανέφερε τις παρατηρήσεις και τις προτάσεις του προς το αρμόδιο υπουργείο και τη Διοίκηση Υγειονομικής Περιφέρειας Κρήτης, παρακολούθησε τις αλλαγές και τα μέτρα που ελήφθησαν μετά την επίσκεψη για την αντιμετώπιση των προβλημάτων και επισκέφθηκε τη μονάδα τρεις φορές ακόμη, επικοινωνώντας με τη διοίκηση, το προσωπικό και τα φιλοξενούμενα παιδιά.

Παρά τις μερικές βελτιώσεις που παρατηρήθηκαν κατά το διάστημα αυτό στις εγκαταστάσεις της Παιδόπολης, τις προσωρινές λύσεις που αναζητήθηκαν και τις φιλότιμες προσπάθειες που καταβλήθηκαν από τη διοίκηση και το προσωπικό, η κατάσταση του ιδρύματος παρέμεινε εξαιρετικά προβληματική, λόγω της έλλειψης προσωπικού, η δε προστασία των φιλοξενούμενων ανηλίκων παρέμεινε πλημμελής. Η προσδοκία κάλυψης ορισμένων θέσεων μέσω της διαδικασίας του ΑΣΕΠ παρέμεινε ανεκπλήρωτη. Είναι ενδεικτικό ότι μετά τον Δεκέμβριο του 2006 για 27 φιλοξενούμενους ανηλίκους, με πολλά προσωπικά και κοινωνικά προβλήματα, απασχολούνταν μόνο τέσσερα άτομα (σε σύνολο 49 οργανικών θέ-





σεων), στα οποία μάλιστα δεν περιλαμβάνεται κανένας επιστήμονας (παιδαγωγός, κοινωνικός λειτουργός, ψυχολόγος).

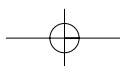
Ο Συνήγορος του Παιδιού, θεωρώντας ότι η Παιδόπολη έχει οδηγηθεί σε αποδιοργάνωση εξαιτίας της αδυναμίας πραγματοποίησης προσλήψεων, τόνισε ότι η συνέχιση της λειτουργίας της με τις σημερινές συνθήκες ήταν εξαιρετικά επικίνδυνη για το συμφέρον των φιλοξενούμενων ανηλίκων. Μεταξύ των προτάσεων που διατύπωσε ήταν η άμεση αντιμετώπιση του επείγοντος ζητήματος της έλλειψης προσωπικού μέσω της πραγματοποίησης αποσπάσεων ή με κατ' εξαίρεση πλήρωση θέσεων στον Τομέα Πρόνοιας, όπως έχει ήδη ζητήσει η Γενική Διεύθυνση Πρόνοιας του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, η εκπόνηση ειδικής νομοθετικής ρύθμισης για όλες τις μονάδες παιδικής προστασίας, σύμφωνα με την οποία θα προβλέπεται οι κενούμενες θέσεις του προσωπικού που κρίνονται απαραίτητες για τη λειτουργία τους να καλύπτονται αμέσως μέχρι να πληρωθούν οι θέσεις με τη νόμιμη διαδικασία (μέσω διαγωνισμού του ΑΣΕΠ), η άμεση βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών (περιβάλλον προσαρμοσμένο στις ανάγκες της παιδικής ηλικίας, καθαριότητα χώρων, φροντίδα ιματισμού κ.λπ.), η βελτίωση του προγράμματος ψυχαγωγίας, εμπύχωσης και επιμόρφωσης των φιλοξενούμενων, η διαρκής εποπτεία του ιδρύματος και η μελέτη και η προώθηση της εφαρμογής του θεσμού της αναδοχής για τους φιλοξενούμενους ανηλίκους.

4.6 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ

4.6.1 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΣΥΝΟΔΕΥΤΩΝ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ

Η μη κυβερνητική οργάνωση ΕΣΠ υπέβαλε στον Συνήγορο του Πολίτη αναφορά στην οποία τον ενημέρωνε ότι κλιμάκιο της οργάνωσης εντόπισε στο κέντρο κράτησης παράνομα εισερχόμενων αλλοδαπών (Παγανή Μυτιλήνης) μεγάλο αριθμό ασυνόδευτων αφγανών ανηλίκων. Το ΕΣΠ έχει επίσης κατ' επανάληψη ενημερώσει τον Συνήγορο του Πολίτη ότι στα γραφεία της οργάνωσης προσέρχονται ανήλικοι αλλοδαποί μετά τη λήξη της διοικητικής τους κράτησης που στην ουσία αποτελεί εγκατάλειψη, καθώς δεν υπάρχει καμία αρωγή ή εποπτεία εκ μέρους της πολιτείας υπέρ των ανηλίκων. Η πρακτική αυτή έχει παρατηρηθεί ακόμη και σε περιπτώσεις ανηλίκων εξαιρετικά νεαρής ηλικίας, όπως φαίνεται από την περίπτωση ασυνόδευτου αφγανού ανηλίκου ηλικίας 12 μόλις ετών, ο οποίος κατέφθασε άστεγος στα γραφεία του ΕΣΠ έπειτα από κράτηση στην Παγανή. Συνολικά, καταγγέλλεται η απουσία οποιασδήποτε κρατικής μέριμνας για τη διασφάλιση της προστασίας των ασυνόδευτων αλλοδαπών ανηλίκων και η καταπάτηση θεμελιωδών δικαιωμάτων τους, τόσο κατά τη διάρκεια της διοικητικής κράτησης όσο και μετά τη λήξη της.

Στο πλαίσιο της διερεύνησης της υπόθεσης, εκτός από την αλληλογραφία με τους αρμόδιους φορείς, πραγματοποιήθηκαν δύο επισκέψεις κλιμακίου του Συνηγόρου του Παιδιού στη Μυτιλήνη, το οποίο διενήργησε αυτοψία στο κέντρο κράτησης στην Παγανή και συναντήθηκε με εκπροσώπους αρμόδιων φορέων της περιοχής. Με την ολοκλήρωση της έρευνας συντάχθηκε πόρισμα, το οποίο απεστάλη προς τους υπουργούς Δημόσιας Τάξης, Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Δικαιοσύνης, και Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. Εκτός από ορισμένες διαπιστώσεις που αφορούν στις συνθήκες κράτησης στον συγκεκριμένο χώρο στην Παγανή, στο πόρισμα επισημαίνονται σοβαρότατα προβλήματα, τα οποία ουσιαστικά ανάγονται στο γενικότερο ζήτημα της απουσίας πρόβλεψης και υποδομής για την υποδοχή και στη συνέχεια τη μεταχείριση των ασυνόδευτων αλλοδαπών ανηλίκων από τις ελληνικές αρχές σε ολόκληρη τη χώρα.





Ο Συνήγορος του Πολίτη έχει ήδη επισημάνει σοβαρά προβλήματα όσον αφορά στη διοικητική κράτηση ασυνόδετων αλλοδαπών ανηλίκων που εντοπίζονται από τις αστυνομικές αρχές μέσα στην ελληνική επικράτεια στην ειδική έκθεση με τίτλο «Διοικητική κράτηση και απέλαση αλλοδαπών ανηλίκων» (Οκτώβριος 2005). Υπάρχει μια θεμελιώδης κοινή διαπίστωση τόσο για τους ασυνόδετους ανηλίκους που συλλαμβάνονται μέσα στην ελληνική επικράτεια από την ΕΛΑΣ ως παράνομα διαμένοντες στη χώρα –στους οποίους επικεντρώνεται η προαναφερόμενη ειδική έκθεση– όσο και για εκείνους οι οποίοι εντοπίζονται στις παραμεθόριες περιοχές των νησιών του Αιγαίου ως παράνομα εισερχόμενοι. Πρόκειται για την υποχώρηση της ιδιότητας του ανηλίκου, που χρίζει προστασίας σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία και τις διεθνείς δεσμεύσεις, έναντι της ιδιότητας του παραβάτη της μεταναστευτικής νομοθεσίας, με αποτέλεσμα οι ανήλικοι να παραμένουν «ασυνόδετοι» και απροστάτευτοι, ακόμη και μετά τον εντοπισμό τους από την πολιτεία, η οποία είναι επιφορτισμένη με την προστασία τους.

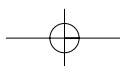
Οι προτάσεις του Συνηγούρου του Πολίτη για τη λήψη μέτρων προστασίας των ασυνόδετων αλλοδαπών ανηλίκων που εισέρχονται παράνομα στη χώρα συνοψίζονται στα εξής: α) κατάργηση του μέτρου της διοικητικής κράτησης ανηλίκων και αντικατάστασή του από εναλλακτικά μέτρα φιλοξενίας ή/και προστασίας, β) καθιέρωση συστήματος για τον εντοπισμό, την ταυτοποίηση και την καταγραφή των ασυνόδετων αλλοδαπών ανηλίκων, γ) παροχή αξιοπρεπών συνθηκών διαβίωσης κατά τη φάση της υποδοχής με την ενεργοποίηση των διατάξεων του άρθρου 81 του Ν. 3386/2005, δ) στο στάδιο της υποδοχής των ανηλίκων, παροχή κοινωνικών υπηρεσιών από εξειδικευμένους επαγγελματίες, οι οποίες θα περιλαμβάνουν: ατομική αξιολόγηση, πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας, ενημέρωση του ανηλίκου για τα δικαιώματά και τις επιλογές του, εκπροσώπηση, αναζήτηση οικογενειακού περιβάλλοντος και διερεύνηση της δυνατότητας οικογενειακής επανένωσης ή, σε περίπτωση ανέφικτου επαναπατρισμού, επιπλέον προβλέψεις για τη μετέπειτα πορεία του, ε) διορισμό προσωρινού επιτρόπου για όλους τους ασυνόδετους ανηλίκους και όχι μόνο για τους αιτούντες άσυλο, όπως προβλέπεται σήμερα.

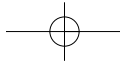
Ακόμη, ο Συνήγορος του Πολίτη θεωρεί αναγκαία και επιτακτική τη λήψη μέτρων για την κοινωνική προστασία και τη φροντίδα των ασυνόδετων αλλοδαπών ανηλίκων, μετά τη λήξη της αρχικής τους κράτησης. Σε κανένα στάδιο δεν είναι αποδεκτό ανήλικοι να αφήνονται, εν γνώσει της πολιτείας, χωρίς μέριμνα για την ασφάλεια και την κάλυψη των βασικών τους αναγκών. Η επιπλέον μέριμνα για τους ασυνόδετους αλλοδαπούς ανηλίκους, των οποίων ο επαναπατρισμός ή η επανένωση με την οικογένεια δεν είναι εφικτή, θα πρέπει να περιλαμβάνει: α) διασφάλιση στέγης και μέσων διαβίωσης μέσω παραπομπής σε ειδικές δομές φιλοξενίας, οι οποίες θα πρέπει να σχεδιαστούν και να οργανωθούν με βάση τις ανάγκες της συγκεκριμένης πληθυσμιακής ομάδας, β) εναλλακτική επιμέλεια/επιτροπεία με τον διορισμό οριστικού επιτρόπου, γ) πρόσβαση στην εκπαίδευση, δ) παροχή επαρκούς ενημέρωσης, διερμηνείας και νομικής εκπροσώπησης, και ε) πρόβλεψη για δυνατότητα έκδοσης άδειας διαμονής για ειδικούς ή ανθρωπιστικούς λόγους (υπόθεση 20652/2004).

4.7 ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ

4.7.1 ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΜΕ ΤΟΝ ΓΟΝΕΑ ΜΕ ΤΟΝ ΟΠΟΙΟ ΔΕΝ ΖΕΙ

Ίκανός αριθμός αναφορών προς τον Συνήγορο του Πολίτη αφορά σε παραβιάσεις του δικαιώματος του παιδιού για επικοινωνία με τον γονέα που δεν μένει μαζί του. Δικαίωμα το οποίο κατοχυρώνεται από ένα πλέγμα διατάξεων της ΔΣΔΠ (άρθρα 7, 8, 9 και 18 του Ν. 2101/1992). Η παρέμβαση της Αρχής διαφοροποιήθηκε ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες κάθε περίπτωσης.



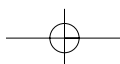


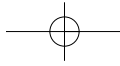
Ενδεικτικά:

1. Ο Συνήγορος του Πολίτη δέχθηκε αναφορά από πατέρα ανηλίκου με θέμα τη μη εκτέλεση δικαστικής απόφασης που ρύθμιζε το δικαίωμα επικοινωνίας. Η στάση του ανηλίκου απέναντι στον πατέρα του ήταν εντελώς απορριπτική. Το γεγονός αυτό, συνεκτιμώμενο με τα υπόλοιπα πραγματικά περιστατικά, παρέπεμπε σε πιθανότητα συναισθηματικής κακοποίησης του παιδιού από τη μητέρα στο πλαίσιο του διαζυγίου, δεδομένου ότι αυτή μπορεί να επέλθει και χωρίς σχετική πρόθεση του γονέα. Η Αρχή επικοινωνήθηκε αρχικά με τη μητέρα και της υπενθύμισε την υποχρέωσή της (που απορρέει από το δικαίωμα επικοινωνίας του άρθρου 1520 ΑΚ) να διευκολύνει την επικοινωνία του τέκνου με τον πατέρα. Λόγω της άρνησης συνεργασίας της μητέρας, ο Συνήγορος του Παιδιού διαμεσολάβησε ώστε η Εταιρεία Προστασίας Ανηλίκων (ΕΠΑ) της περιοχής να συμμορφωθεί προς τη δικαστική απόφαση, που διέτασσε την παροχή κοινωνικού λειτουργού κατά τις συναντήσεις του παιδιού με τον γονέα του. Τελικά, έπειτα από την παρέμβαση της Αρχής επιτεύχθηκε η αποκατάσταση της επικοινωνίας με τη συνεργασία της ΕΠΑ.

2. Σε άλλη περίπτωση ελλιπούς επικοινωνίας διαζευγμένου πατέρα με τον έφηβο γιο του, λόγω απροθυμίας του τελευταίου, ο Συνήγορος του Παιδιού εκτίμησε αρχικά ως θεμελιώδους σημασίας τη συνεργασία των δύο γονέων, τους οποίους παρέπεμπε στο αρμόδιο ιατροπαιδαγωγικό κέντρο. Στη συνέχεια συναντήθηκε με τον ανήλικο και, αφού εκτιμήθηκε η ανάγκη να βοηθηθεί στην επεξεργασία των συναισθημάτων του με τη συνδρομή ειδικού, ο έφηβος πείστηκε να επισκεφθεί το παραπάνω κέντρο. Η συνεργασία όλων των μελών της οικογένειας με το κέντρο διακόπηκε προτού επέλθει ορατή βελτίωση της επικοινωνίας, λόγω των «αντιστάσεων» που προέβαλλαν, εξαιτίας των χρόνια παγιωμένων μεταξύ τους σχέσεων. Η Αρχή τελικά υποχρεώθηκε να απόσχει από την ενασχόληση με την υπόθεση, λόγω επιγενόμενης αναρμοδιότητας, αφού ο πατέρας απευθύνθηκε εκ νέου στη δικαστική εξουσία για την αλλαγή της απόφασης επικοινωνίας.

3. Κατά τη διερεύνηση αναφοράς που αφορούσε τη μη επικοινωνία βρέφους, γεννημένου εκτός γάμου των γονέων του, με τον πατέρα, λόγω της αρνητικής στάσης της μητέρας, η Αρχή διευκρίνισε ότι, σύμφωνα με την ορθότερη άποψη, το δικαίωμα επικοινωνίας είναι αυτοτελές και ανεξάρτητο από τη γονική μέριμνα. Επομένως, η μη άσκηση της γονικής μέριμνας από πατέρα, που έχει εκούσια αναγνωρίσει το εκτός γάμου παιδί του κατά τη διάταξη του άρθρου 1515 του ΑΚ, δεν μπορεί να αποτελέσει λόγο για τη στέρηση του δικαιώματος επικοινωνίας. Αντίθετα, σε τέτοιες περιπτώσεις, σκόπιμο είναι να ενθαρρύνεται ο γονέας να αναλάβει πιο ενεργό ρόλο στη ζωή του παιδιού, σύμφωνα με τις επιταγές της ΔΣΔΠ, που προάγει την αρχή της ανατροφής του παιδιού από τους δύο γονείς από κοινού. Ο Συνήγορος του Παιδιού έλαβε υπόψη του και τις επιφυλάξεις της μητέρας σχετικά με τη δυνατότητα του πατέρα να φροντίσει μόνος του το παιδί λόγω των ιδιαίτερων αναγκών της βρεφικής ηλικίας. Δεδομένου ωστόσο ότι η οικία του γονέα που έχει την επιμέλεια δεν αποτελεί κατά κανόνα τον καταλληλότερο χώρο για την επικοινωνία του παιδιού με τον άλλο γονέα, προτάθηκε ως προσφορότερη λύση οι συναντήσεις να πραγματοποιούνται σε ουδέτερο χώρο, με διακριτική παρουσία της μητέρας για όσο καιρό επιβάλλεται αυτή και με απώτερο στόχο την επίτευξη στο μέλλον ελεύθερης επικοινωνίας. Η πρόταση της Αρχής έγινε δεκτή και οι γονείς προχώρησαν σε συνεννόηση μεταξύ τους (υποθέσεις 20366/2004, 8818/2006, 14820/2003).





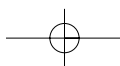
4.8 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΑΠΟ ΤΑ ΜΜΕ

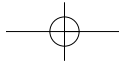
4.8.1 ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΒΙΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΣΒΟΛΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑΣ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΑΠΟ ΤΑ ΜΜΕ

Μπτέρα ανηλίκων υπέβαλε αναφορά στον Συνήγορο του Πολίτη, διαμαρτυρούμενη για την προσβολή της προσωπικότητας και του ιδιωτικού βίου των παιδιών της από ιδιωτικό τηλεοπτικό σταθμό.

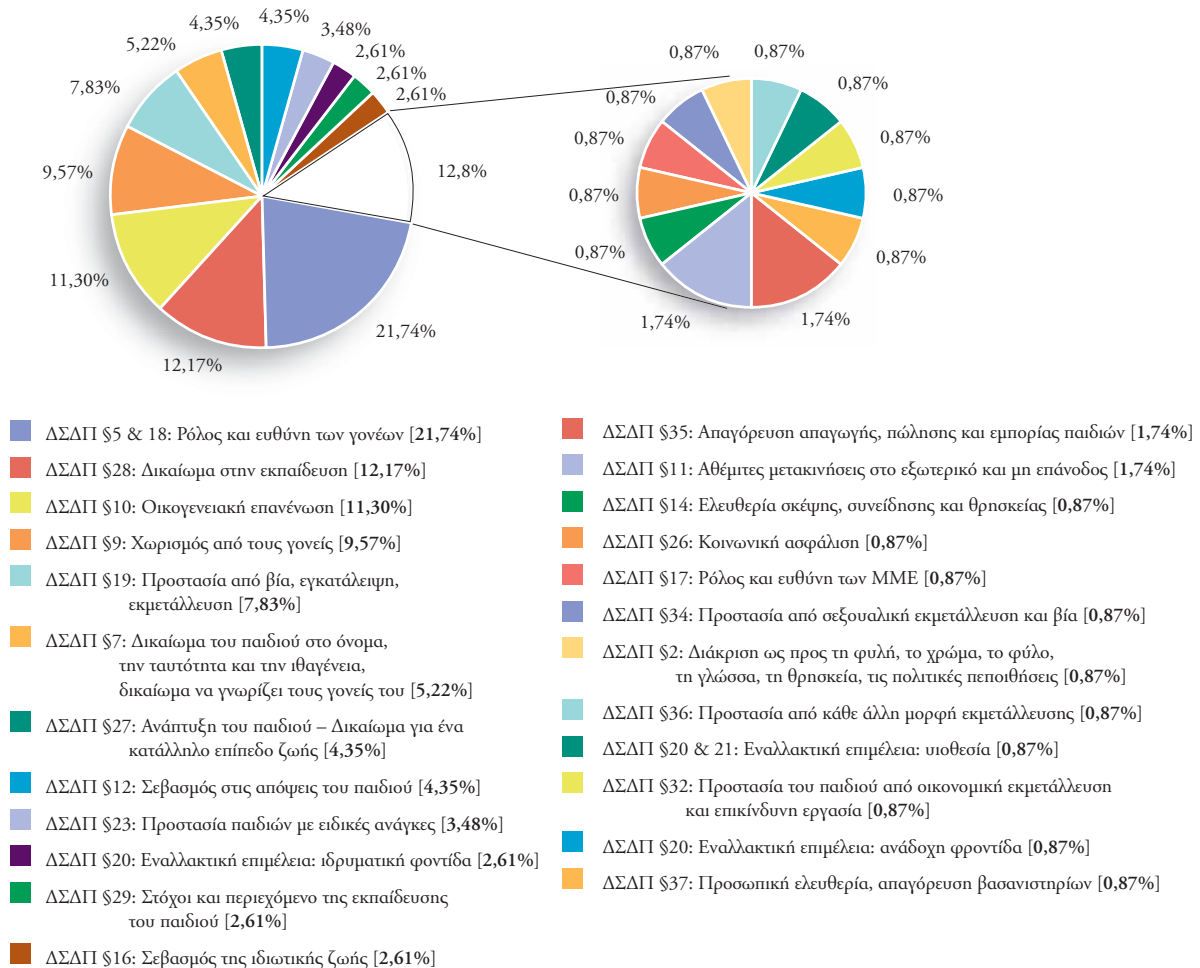
Από τη μελέτη του οπτικού υλικού η Αρχή διαπίστωσε ότι ο τηλεοπτικός σταθμός είχε παρουσιάσει κατ' επανάληψη, στο πλαίσιο δύο ενημερωτικών εκπομπών, βίαιη σκηνή στην οποία μετείχαν τα δύο νηπιακής ηλικίας παιδιά ως θύματα και η μπτέρα τους. Η προσβολή της παραπάνω σκηνής, που είχε μαγνητοσκοπηθεί παράνομα από τον σύζυγο της μπτέρας, συνοδευόταν από περιγραφές και διατύπωση χαρακτηρισμών εκ μέρους των παρουσιαστών και των συμμετεχόντων στις εκπομπές. Εξάλλου, παρά τη μερική κάλυψη των προσώπων των ανηλίκων με τεχνικά μέσα, ο σχολιασμός επέτρεπε τον προσδιορισμό της ταυτότητάς τους, με αποτέλεσμα, κατά την κρίση του Συνηγόρου του Παιδιού, την προσβολή της προσωπικότητας και του δικαιώματος της ιδιωτικής ζωής των παιδιών.

Δεδομένου ότι κατά το Σύνταγμα (άρθρο 15, παράγρ. 2) το ΕΣΡ είναι αποκλειστικά αρμόδιο για τον έλεγχο και την επιβολή διοικητικών κυρώσεων στα ραδιοτηλεοπτικά μέσα, ο Συνήγορος του Πολίτη παρέπεμψε την υπόθεση στην εν λόγω ανεξάρτητη αρχή, διατυπώνοντας τεκμηριωμένα και την άποψή του ως προς τις παραβιάσεις που είχαν διαπιστωθεί. Στον τηλεοπτικό σταθμό επιβλήθηκε διοικητικό πρόστιμο από το ΕΣΡ (υπόθεση 19934/2005).

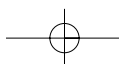
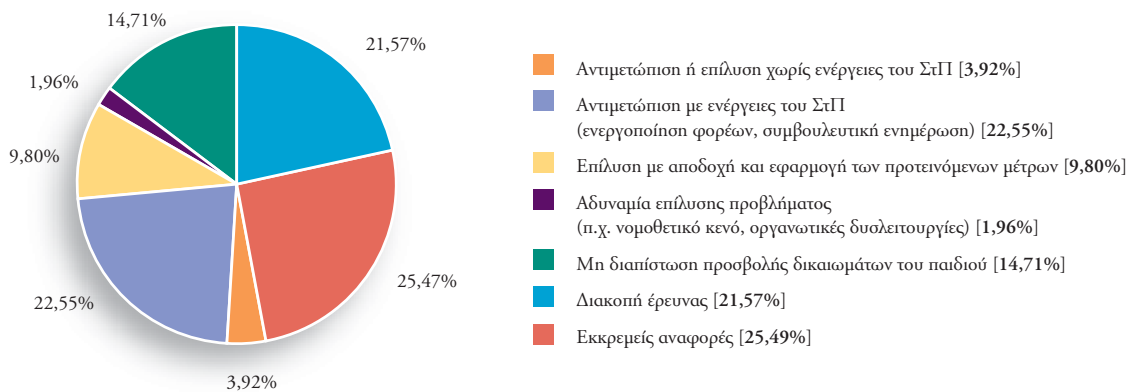


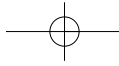


ΓΡΑΦΗΜΑ 36 ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΚΑΤΑ ΑΡΘΡΟ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

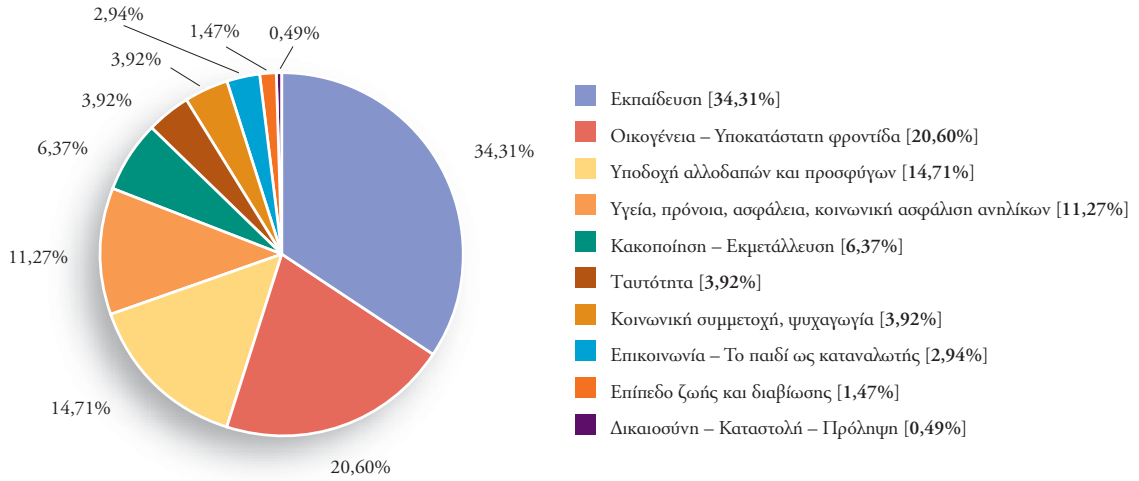


ΓΡΑΦΗΜΑ 37 ΕΚΒΑΣΗ ΚΑΙ ΣΤΑΔΙΟ ΕΞΕΛΙΞΗΣ ΤΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΑΠΟ ΙΔΙΩΤΕΣ

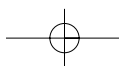
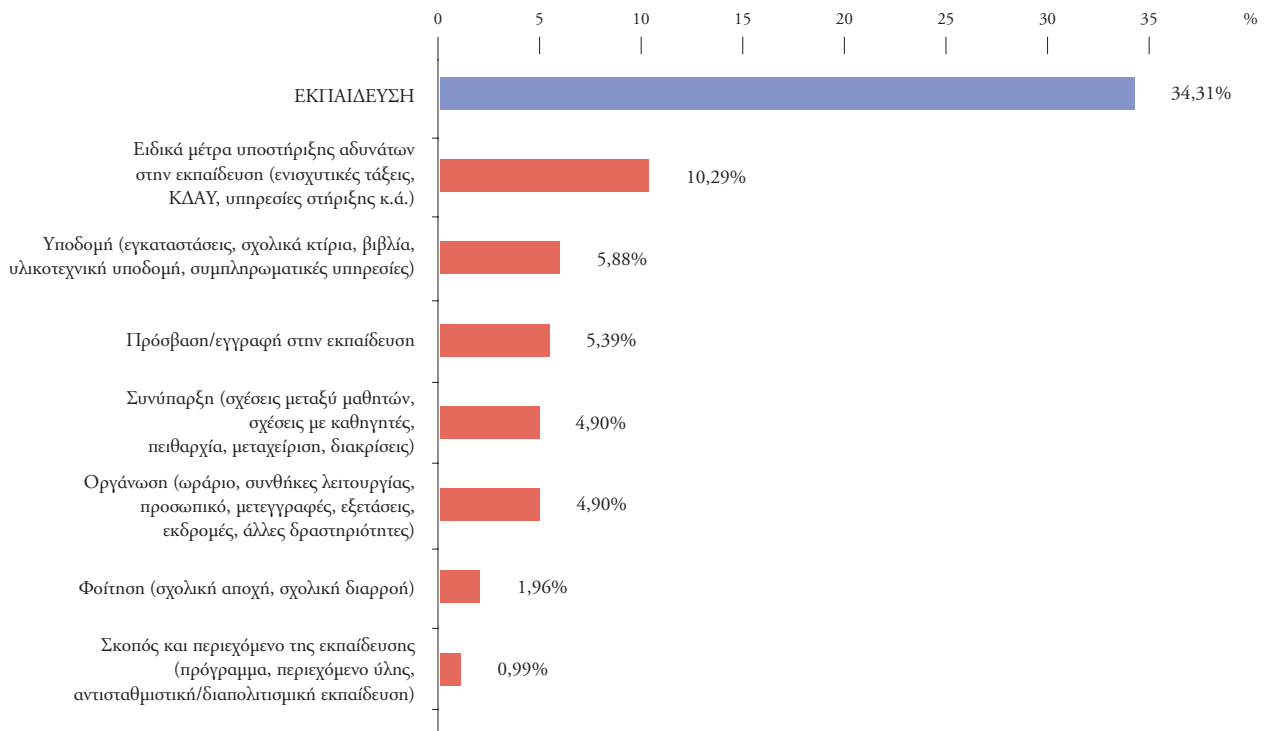


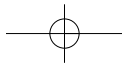


ΓΡΑΦΗΜΑ 38 ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΩΝ ΑΝΑΦΟΡΩΝ ΤΟΥ ΚΥΚΛΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

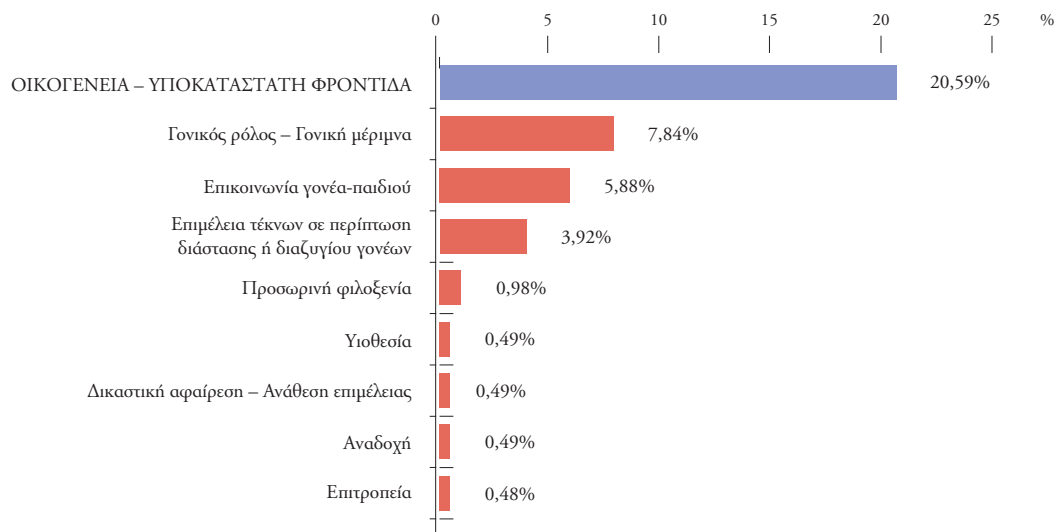


ΓΡΑΦΗΜΑ 39 ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ – ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

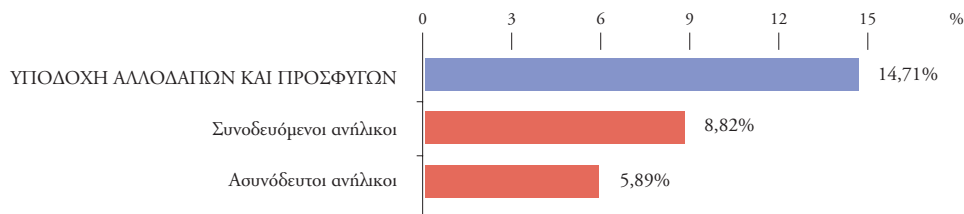




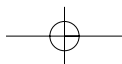
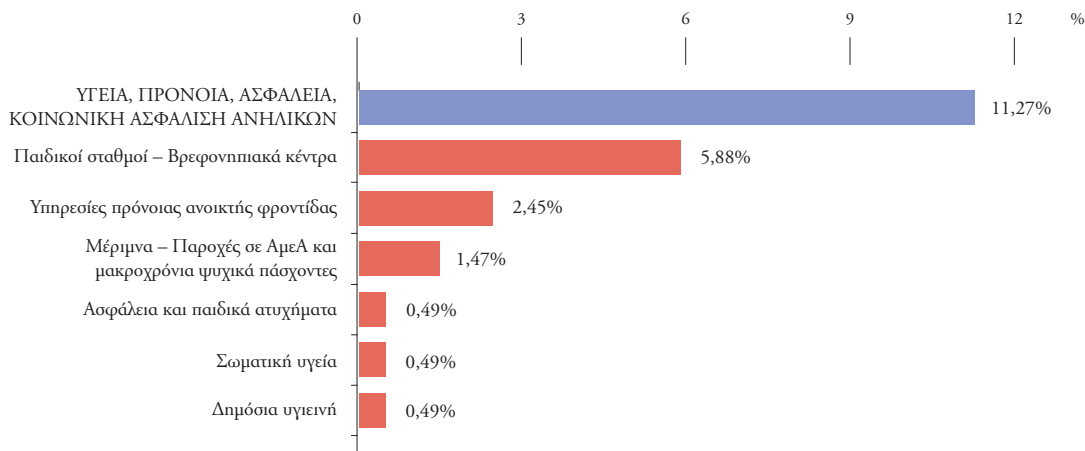
ΓΡΑΦΗΜΑ 40 ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ – ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΑΤΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

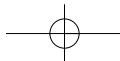


ΓΡΑΦΗΜΑ 41 ΥΠΟΔΟΧΗ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

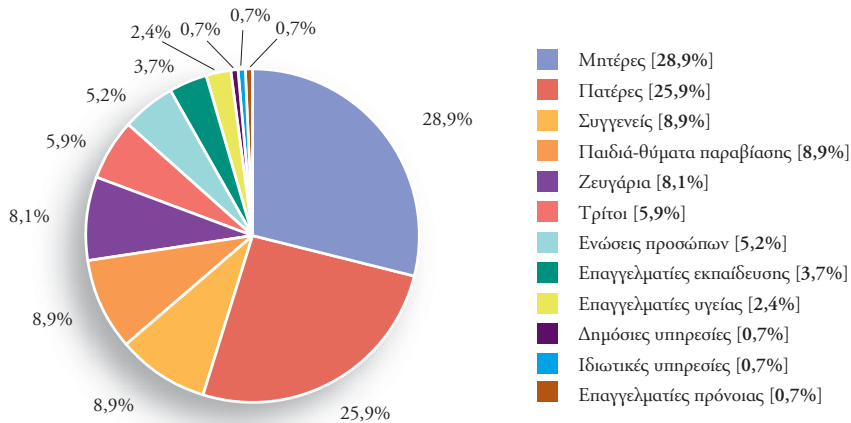


ΓΡΑΦΗΜΑ 42 ΥΓΕΙΑ, ΠΡΟΝΟΙΑ, ΑΣΦΑΛΕΙΑ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΑΝΗΛΙΚΩΝ





ΓΡΑΦΗΜΑ 43 ΑΝΑΦΕΡΟΜΕΝΟΙ ΣΤΗΝ ΑΡΧΗ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ



ΓΡΑΦΗΜΑ 44 ΗΛΙΚΙΑΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΟΠΟΙΟΥΣ ΚΑΤΑΓΓΕΛΛΕΤΑΙ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

